

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.028.03.2021

**Pan
Dariusz Galik
Dyrektor Dolnośląskiego Ośrodka Ruchu
Drogowego**

Dolnośląski Ośrodek Ruchu Drogowego
ul. Łagiewnicka 12
50-512 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.029.2022
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli
z dnia 29 kwietnia 2022 r.

P/21/033 – „System szkolenia kandydatów na kierowców”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Dolnośląski Ośrodek Ruchu Drogowego (dalej: DORD) ¹ , ul. Łagiewnicka 12, 50-512 Wrocław.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Galik, Dyrektor DORD od 1 września 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego we Wrocławiu pełnili: (a) Grzegorz Kajca – od 2 lutego 2008 r. do 15 stycznia 2019 r., (b) Tomasz Smolarz – od 16 stycznia 2019 r. do 8 stycznia 2020 r., (c) Dariusz Galik – od 9 stycznia 2020 r. do 31 sierpnia 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Spełnianie przez ośrodek wymagań dotyczących wyposażenia, warunków lokalowych oraz placu manewrowego.2. Kwalifikacje osób przeprowadzających egzaminy oraz warunki ich zatrudnienia.3. Organizacja i przeprowadzanie egzaminów państwowych.4. Nadzór nad ośrodkami terenowymi.5. Prowadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej z przeprowadzaniem egzaminów.6. Prowadzenie kursów i warsztatów dla egzaminatorów.7. Wybrane zagadnienia dotyczące gospodarki finansowej ośrodka.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (30 września) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem lub po tym okresie, które mają związek z działaniami objętymi kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² (dalej: ustawa o NIK).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Renata Połatajko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/198/2021 z dnia 8 listopada 2021 r.2. Anna Łuczak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/199/2021 z dnia 8 listopada 2021 r. <p>(akta kontroli: T. I str. 1-11)</p>

¹ Pod tą nazwą jednostka funkcjonuje od 1 września 2020 r. po przejęciu przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego we Wrocławiu trzech innych wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego w: Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

DORD spełniał na ogół wymagania dotyczące wyposażenia, warunków lokalowych oraz placu manewrowego, niezbędnych do przeprowadzania egzaminu państwowego na prawo jazdy. Zapewniono również dostateczną liczbę egzaminatorów. Powyższe pozwoliło na przeprowadzenie w latach 2018-2021 (do końca września) w sumie 272 454 egzaminów państwowych teoretycznych oraz 352 508 egzaminów państwowych praktycznych. Niemniej stwierdzono również w tych obszarach istotne naruszenia obowiązujących przepisów prawa oraz nierzetelne wykonywanie części nałożonych na DORD zadań. Należały do nich nieprawidłowości dotyczące: (1) przeprowadzania egzaminów państwowych na prawo jazdy przez egzaminatorów, którzy nie posiadali ważnego orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań do wykonywania czynności egzaminatora; (2) wyznaczania terminu egzaminu państwowego po upływie 30 dni od dnia, w którym ten termin został wyznaczony; (3) podpisywania protokołów egzaminacyjnych w systemie informatycznym przez egzaminatora posługującego się błędnym numerem rejestru egzaminatorów; (4) niezorganizowania odrębnych pomieszczeń do przechowywania dokumentacji związanej z przeprowadzaniem egzaminów państwowych; (5) nieprzechowywania nośników z zarejestrowanym w trakcie egzaminów praktycznych obrazem i dźwiękiem w zabezpieczonych pomieszczeniach ośrodków egzaminowania kierowców.

Ponadto w DORD nierzetelnie wykonywano obowiązki dotyczące zapewnienia bezstronności w procesie egzaminowania, gdyż: (1) od zatrudnionych egzaminatorów nie oczekowano złożenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej, pisemnych oświadczeń o osobach, z którymi pozostawali w stosunkach prawnych; (2) od większości zatrudnionych egzaminatorów nie wyegzekwowano realizacji ustawowego wymogu w zakresie złożenia oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka.

W ocenie NIK egzaminy państwowe dla kandydatów na kierowców przeprowadzano stosując się do wymogów w zakresie m.in. opracowywania planów egzaminów państwowych oraz protokołów z ich przeprowadzenia, zatwierdzanych przez osoby upoważnione przez Dyrektora DORD. Badania wykazały, że liczba egzaminów przydzielanych egzaminatorom po dniu 1 stycznia 2020 r. nie przekraczała w ciągu dnia pracy dziewięciu części praktycznych dla prawa jazdy kategorii „B”. Egzaminatorzy, realizując egzaminy państwowe, prawidłowo weryfikowali dane kandydata na kierowcę, spełnianie przez niego warunków określonych w orzeczeniu lekarskim, wydawali polecenia dotyczące wykonania poszczególnych zadań egzaminacyjnych, informowali o błędnie wykonanym zadaniu, omawiali jego wyniki oraz wypełniali arkusz przebiegu egzaminu. Nie stwierdzono również, na przykładzie analizy nagrań z 37 praktycznych egzaminów państwowych, nieprawidłowości związanych z przebiegiem takich egzaminów na prawo jazdy.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia organizację kursów dla kandydatów na egzaminatorów. Cztery takie kursy (po jednym w każdym roku okresu objętego kontrolą) zostały przeprowadzone zgodnie z wymogami obowiązującego prawa. Spośród natomiast czterech warsztatów doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów, jedno z nich, zorganizowane w 2018 r., nie zostały przeprowadzone w całości prawidłowo. Odbyły się bowiem dla jednego z egzaminatorów według programu szkolenia, który nie był zgodny z programem zatwierdzonym przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Dodatkowo egzaminator ten odbył część

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

teoretyczną warsztatów pod nadzorem Kierownika Działu Egzaminowania i Nadzoru, a nie jak inni egzaminatorzy, z udziałem wykładowcy zewnętrznego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

Do dnia 1 września 2020 r. w województwie dolnośląskim funkcjonowały cztery wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego (WORD)⁵, z których trzy⁶ zostały z tym dniem przejęte, na zasadach wskazanych w Uchwale nr XXI/503/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przekształcenia wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, przez WORD we Wrocławiu, który otrzymał nazwę Dolnośląski Ośrodek Ruchu Drogowego (DORD). Wewnętrzną strukturę organizacyjną tej samorządowej wojewódzkiej osoby prawnej, zasady kierowania i zakresy działania jej wewnętrznych komórek organizacyjnych określono w Regulaminie organizacyjnym DORD⁷ i w zarządzeniu Dyrektora DORD nr 10/20 z dnia 10 września 2020 r. Egzaminy na prawo jazdy przeprowadzane były w siedzibie DORD we Wrocławiu, w funkcjonujących w strukturze organizacyjnej DORD trzech oddziałach regionalnych (dalej: OR) w Jeleniej Górze, Legnicy i Wałbrzychu, oraz w przyporządkowanych im 10 oddziałach terenowych (dalej: OT), zlokalizowanych w Bolesławcu, Lubaniu, Głogowie, Lubinie, Kamiennej Górze, Świdnicy, Oleśnicy, Oławie, Miliczu i Kłodzku⁸.

(akta kontroli: T. I str. 12-32, 62-86)

OBSZAR

1. Spełnianie wymagań do przeprowadzania egzaminów państwowych dla osób ubiegających się o uzyskanie uprawnienia do kierowania pojazdami

1.1. Spełnianie wymagań dotyczących wyposażenia, warunków lokalowych oraz placu manewrowego, niezbędnych do przeprowadzania egzaminu państwowego

Opis stanu faktycznego

1.1.1. Badaniem kontrolnym objęto trzy lokalizacje przeprowadzania egzaminów państwowych dla osób ubiegających się o uzyskanie uprawnień do kierowania pojazdami, tj. usytuowane we Wrocławiu, Miliczu i Oławie. W każdej z tych lokalizacji zapewnione zostały: pomieszczenie przeznaczone do zapisywania osób na egzamin państwowy i administrowania danymi, sala do przeprowadzania części teoretycznej egzaminu państwowego, pomieszczenie dla egzaminatorów, pomieszczenie stanowiące poczekalnię dla osób oczekujących na egzamin państwowy, oraz toalety w pobliżu sali do przeprowadzania części teoretycznej egzaminu państwowego⁹. Wskazane pomieszczenia zlokalizowano na parterze w OT w Miliczu, na pierwszym piętrze w OT w Oławie (wejście po schodach) oraz

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ (1) WORD we Wrocławiu, (2) WORD w Legnicy, (3) WORD w Wałbrzychu i (4) WORD w Jeleniej Górze.

⁶ (1) WORD w Legnicy, (2) WORD w Wałbrzychu i (3) WORD w Jeleniej Górze.

⁷ Zarządzenie Dyrektora DORD nr 2/2020 z dnia 1 września 2020 r., zmienione zarządzeniem Dyrektora DORD nr 15/2021 z dnia 23 sierpnia 2021 r.

⁸ Do DORD z siedzibą we Wrocławiu przydzielono: OT w Oleśnicy i OT w Oławie. Do OR w Jeleniej Górze przydzielono: OT w Bolesławcu, OT w Głogowie, OT w Kamiennej Górze i OT w Miliczu. Do OR w Legnicy przydzielono: OT w Lubaniu i OT Lubinie. Do OR w Wałbrzychu przydzielono: OT w Świdnicy i OT w Kłodzku.

⁹ We Wrocławiu w pobliżu sali egzaminacyjnej znajdowała toaleta damska i toaleta męska oraz toaleta dla osób z niepełnosprawnościami. W Miliczu i Oławie w pobliżu sali egzaminacyjnej usytuowane były toaleta damska i toaleta męska (nieprzystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami), natomiast toaleta dla osób z niepełnosprawnościami zlokalizowana była w innej części tego samego obiektu.

na parterze i pierwszym piętrze w siedzibie DORD we Wrocławiu (wejście na piętro po schodach lub windą).

Dokumentacja związana z przeprowadzaniem egzaminów państwowych dla ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami przechowywana była w szafie usytuowanej w pomieszczeniu przeznaczonym do zapisów na takie egzaminy i administrowania danymi. W siedzibie DORD we Wrocławiu było to jedno z pomieszczeń Referatu Obsługi Klienta.

(akta kontroli: T. I str. 35, 64, 435-470)

1.1.2. Sale egzaminacyjne przeznaczone do przeprowadzania części teoretycznej egzaminu państwowego były, w przypadku każdej z trzech poddanych oględzinom, oznaczone jako „Sala egzaminacyjna” lub „Sala egzaminu teoretycznego”, a także oświetlone, ogrzewane i odizolowane od innych pomieszczeń. Każda z nich wyposażona była w stanowisko pracy egzaminatora z komputerowym urządzeniem egzaminacyjnym oraz w oddzielne stanowiska z komputerowymi urządzeniami egzaminacyjnymi dla osób egzaminowanych (sześć w Oławie, dziewięć w Miliczu i 15 we Wrocławiu). W salach egzaminacyjnych nie umieszczono żadnych plansz lub innych przedmiotów mogących stanowić pomoc dla osób egzaminowanych. W siedzibie DORD we Wrocławiu miejsca egzaminacyjne usytuowano w taki sposób, że egzaminowani siedzieli naprzeciwko stanowiska egzaminatora, natomiast w OT w Miliczu i w OT w Oławie naprzeciwko ścian, a dla egzaminatora byli widoczni z boku lub od tyłu.

Dyrektor DORD wskazał, że nie ma przepisów prawa zobowiązujących do ustawienia stanowisk egzaminacyjnych w sposób odmienny od zaproponowanego przez DORD.

(akta kontroli: T. I str. 435-470; T. II str. 249-255)

1.1.3. Place manewrowe przeznaczone do sprawdzania umiejętności wykonywania zadań wchodzących w skład części praktycznej egzaminu państwowego były zlokalizowane obok budynków biurowych w siedzibie DORD we Wrocławiu, OT w Miliczu i OT w Oławie. Posiadały nawierzchnię kostkową¹⁰ lub asfaltową¹¹, były oznakowane jako wyłączone z ruchu dla pojazdów nieupoważnionych, odgródzone od pozostałej części miejsc egzaminowania. W dniu oględzin w OT w Miliczu (25 listopada 2021 r.) w obrębie wygradzonego terenu, na którego części utworzono plac manewrowy, parkowały samochody nieoznaczone jako egzaminacyjne. Dopuszczał to znak drogowy D-18 „Parking”, znajdujący się za szlabanem ograniczającym wjazd na wygradzony teren.

We wszystkich trzech lokalizacjach stanowiska do wykonywania każdego z zadań egzaminacyjnych na prawo jazdy kategorii „B”, tj. „jazda pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu” i „ruszanie do przodu na wzniesieniu” zostały trwale wyznaczone. Linie wyznaczające stanowiska miały kolor żółty, a ich szerokość mieściła się w przedziale od 10 cm do 15 cm. Na krawędziach stanowisk rozmieszczone zostały pachołki drogowe o wysokości co najmniej 50 cm z tyczkami o wysokości co najmniej 150 cm. Pachołki i tyczki w żadnym przypadku nie naruszały wymiarów stanowisk. Na placu manewrowym w siedzibie DORD we Wrocławiu jedno z czterech stanowisk egzaminacyjnych, przeznaczone do „jazdy pasem ruchu oraz po łuku do przodu i do tyłu” (na kategorię „B”), było przecięte liniami białymi, niebędącymi elementami wyznaczenia tego stanowiska egzaminacyjnego.

(akta kontroli: T. I str. 435-470)

¹⁰ Plac manewrowy w Oławie oraz plac manewrowy we Wrocławiu, na którym prowadzone są egzaminy na prawo jazdy kategorii „B”.

¹¹ Plac manewrowy w Miliczu oraz drugi plac manewrowy we Wrocławiu, na którym prowadzone są egzaminy na prawo jazdy w innych kategoriach niż kategorii „B”.

1.1.4. Według stanu na dzień 30 września 2021 r. DORD był w posiadaniu w sumie 58 samochodów przeznaczonych do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy na kategorię „B”, z tego: 18 w siedzibie DORD we Wrocławiu (i dwóch OT), 18 w OR w Jeleniej Górze (i czterech OT), 11 w OR w Legnicy (i dwóch OT), 11 w OR w Wałbrzychu (i dwóch OT). W przypadku 22 z tych samochodów podstawę użytkowania stanowiły umowy leasingu (OR w Legnicy i OR w Wałbrzychu), natomiast pozostałe 36 samochodów stanowiło własność DORD (użytkowano je w siedzibie DORD we Wrocławiu i OR w Jeleniej Górze. Samochodów wyprodukowanych w 2020 r. było 12, w 2019 r. – 16, w 2018 r. – 21, w 2016 r. – trzy i w 2014 r. – sześć. Na próbie 14 samochodów egzaminacyjnych dostępnych w dniu 10 grudnia 2021 r. w siedzibie DORD we Wrocławiu ustalono, że ich przebieg wynosił od 12 351 km (DW 5KW04) do 61 605 km (DW 9W025).

(akta kontroli: T. I str. 126-138, 140-142, 218-300, 523-525; T. III str. 248-251)

Przeprowadzona przez Policję w dniu 20 grudnia 2021 r. kontrola w sumie 28 pojazdów mechanicznych (m.in. motocykli, samochodów osobowych i ciężarowych, ciągników rolniczych, przyczep) nie wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego tych pojazdów egzaminacyjnych.

(akta kontroli: T. II str. 322-323)

W latach 2018-2021 (do końca września) samochody egzaminacyjne (kategoria „B”) wzięły udział w 17 kolizjach/wypadkach¹².

(akta kontroli: T. I str. 539-541)

Obowiązujący od dnia 1 lipca 2019 r. przepis § 11 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach¹³, nałożył na ośrodki egzaminowania obowiązek wyznaczenia egzaminu państwowego w terminie nie późniejszym niż 30 dni od dnia wyznaczenia terminu egzaminu.

Analiza wybranych 12 miesięcy (lipiec, sierpień, wrzesień i październik 2019 r., styczeń, luty, sierpień i wrzesień 2020 r., oraz styczeń, luty, sierpień i wrzesień 2021 r.), obejmujących łącznie 10 238 rekordów osób zapisanych w siedzibie DORD we Wrocławiu na egzamin państwowy na prawo jazdy kategorii „B” (pierwsze podejście), wykazała, że miało miejsce 2081 (20,3%) przypadków, kiedy data egzaminu ustalona została po 30 dniach od daty jego wyznaczenia. W ciągu jednego dnia na taki egzamin w siedzibie DORD we Wrocławiu zapisywało się od 30 do 48 osób¹⁴.

(akta kontroli: T. I str. 475-478; T. II str. 312-315)

1.1.5. Pojazdy wykorzystywane do przeprowadzania egzaminów państwowych w zakresie uprawnień prawa jazdy kategorii „B” wyposażone były w urządzenia techniczne służące do zapisu obrazu i dźwięku. Zestaw do rejestracji przebiegu egzaminów praktycznych, zamontowany w:

- 18 pojazdach egzaminacyjnych odebranych w dniu 30 maja 2018 r. i przeznaczonych do wykorzystywania w byłym WORD we Wrocławiu,
- 11 pojazdach egzaminacyjnych, odebranych w dniu 9 i 26 lipca 2021 r., oraz 9, 13, 14 i 22 września 2021 r., a przeznaczonych do wykorzystywania w OR w Legnicy oraz w OT w Lubinie i OT w Lubaniu,

¹² Główną przyczyną było najechanie na tył pojazdu egzaminacyjnego.

¹³ Dz. U. poz. 1206, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie egzaminowania.

¹⁴ 32 w lipcu 2019 r., 32 w sierpniu 2019 r., 31 we wrześniu 2019 r., 35 w październiku 2019 r., 31 w styczniu 2020 r.; 30 w lutym 2020 r., 43 w sierpniu 2020 r., 44 we wrześniu 2020 r., 48 w styczniu 2021 r., 40 w lutym 2021 r., 43 w sierpniu 2021 r. i 41 we wrześniu 2021 r.

obejmował rejestrator cyfrowy, kamerę rejestrującą obraz do przodu, kamerę rejestrującą obraz do tyłu, kamerę rejestrującą wnętrze pojazdu, dwa mikrofony wewnętrzne oraz wewnętrzny monitor LCD. Zabezpieczenie rejestratora przed nieautoryzowanym użyciem (włączeniem lub wyłączeniem) związane było ze stosowaniem blokady zdejmowanej z użyciem kluczyka przechowywanego w miejscu bez bezpośredniego dostępu.

Oględziny samochodów egzaminacyjnych wykazały, że pojazdy użytkowane:

- a) w siedzibie DORD we Wrocławiu wyposażone były w urządzenie rejestrujące obraz widoczny: do przodu przez przednią szybę, do tyłu przez tylną szybę i do środka samochodu w stronę kierowcy;
- b) w OT w Miliczu wyposażone były w urządzenie rejestrujące obraz widoczny do przodu przez przednią szybę.

Zapisywany obraz obejmował datę i godzinę przeprowadzonego egzaminu oraz numer rejestracyjny pojazdu egzaminacyjnego. Urządzenia rejestrujące były uruchamiane i zatrzymywane bez ingerencji w proces rejestracji.

(akta kontroli: T. I str. 139-142, 158-216, 243-300, 435-470)

1.1.6. W 2021 r. przyjęta została „Polityka ujednoczenia floty pojazdów przeznaczonych do przeprowadzania egzaminów na kat. „B” prawa jazdy w Dolnośląskim Ośrodku Ruchu Drogowego”, ukierunkowana na osiągnięcie takiego celu od dnia 1 lipca 2026 r., polegająca na użytkowaniu jednej marki pojazdu egzaminacyjnego, tak w siedzibie DORD we Wrocławiu, jak i w każdym OR i OT.

W latach 2018-2021 (do końca września) DORD (wcześniej WORD we Wrocławiu) nabył 29 pojazdów do przeprowadzania egzaminów państwowych na kategorię „B”, w tym:

- 18 sztuk samochodów marki KIA (model RIO IV z 2018 r.) na podstawie umowy zakupu, zawartej w dniu 6 marca 2018 r. na łączną kwotę 954 000 zł brutto (pojazdy przeznaczono do wykorzystywania w byłym WORD we Wrocławiu);
- 11 sztuk samochodów marki Hyundai (model i20 Classic plus 1.2. MPI) na podstawie umowy leasingu operacyjnego z opcją wykupu, zawartej w dniu 26 marca 2021 r. na okres czterech lat na łączną kwotę 673 714,62 zł brutto (pojazdy przeznaczono do wykorzystywania głównie w OR w Legnicy oraz w OT w Lubinie i OT w Lubaniu).

W przypadku obu powyższych zakupów o wszczęciu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego poinformowano przedstawicieli regionalnych organizacji zrzeszających ośrodki szkolenia kierowców z prośbą o dostarczenie pisemnego wniosku o osobach wyznaczonych do udziału w komisji przetargowej. Wola wzięcia takiego udziału została wyrażona w jednym postępowaniu, tj. przeprowadzonym w 2018 r. W tym przypadku przedstawiciele dwóch stowarzyszeń zostali powołani w skład komisji przetargowej.

(akta kontroli: T. I str. 126-142, 152-157, 218-300, 312-315)

1.2. Spełnianie wymagań przez osoby przeprowadzające egzaminy oraz warunki ich zatrudnienia

1.2.1. Według stanu na dzień 30 września 2021 r. w DORD zatrudnionych było łącznie 79 egzaminatorów, w tym 28 w siedzibie DORD we Wrocławiu, 23 w OR w Jeleniej Górze, 15 w OR w Legnicy i 13 w OR w Wałbrzychu. Egzaminatorów posiadających uprawnienia do przeprowadzania egzaminów w czterech kategoriach (A, B, C, D) było 29, w trzech kategoriach – siedmiu, w dwóch kategoriach – 18, a w jednej kategorii – 25. W latach 2018-2021 (do 30 września) zatrudniono 27 egzaminatorów, w tym dziewięciu we Wrocławiu. W tym samym czasie pracę zakończyło 19 egzaminatorów, w tym 11 we Wrocławiu. W okresie objętym kontrolą egzaminów państwowe dla osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania

pojazdami każdorazowo przeprowadzali egzaminatorzy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, przy czym dziewięciu zatrudnionych było na część etatu.

Dyrektor DORD podał, że egzaminator jest pracownikiem samodzielnym, a rozpoczęcie pracy nowo zatrudnionego egzaminatora ogranicza się do działań pracodawcy przewidzianych prawem pracy (szkolenie BHP, zapoznanie z instrukcją ppoż., itd.) oraz przeprowadzenia rozmowy organizacyjnej. Nowo zatrudnionemu egzaminatorowi, w początkowym okresie jego pracy, przydziela się o jeden egzamin dziennie mniej niż pozostałym, a po niedługim okresie od zatrudnienia przeprowadza się nadzór wewnętrzny w zakresie prawidłowości przeprowadzania przez niego egzaminów.

(akta kontroli: T. I str. 471-472, 556-565; T. II str. 1-2, 267)

1.2.2. Na próbie dziewięciu egzaminatorów nowo zatrudnionych w latach 2018-2021 (do końca września) ustalono, że w sześciu przypadkach zatrudnienie nastąpiło po przedłożeniu zaświadczenia o dokonaniu wpisu do ewidencji egzaminatorów, wydanego przez właściwego marszałka województwa w okresie do trzech miesięcy przed zawarciem umowy o pracę, natomiast w trzech przypadkach w oparciu o decyzję o wpisie do ewidencji egzaminatorów, i tak:

- a) egzaminatora O-092 zatrudniono od 14 lutego 2020 r. na podstawie decyzji z dnia 19 lipca 2012 r. o wpisie do ewidencji w zakresie prawa jazdy kategorii „B” oraz decyzji z dnia 26 września 2018 r. o wpisie do ewidencji w zakresie prawa jazdy kategorii „BE” i „T”;
- b) egzaminatora D-317 zatrudniono od dnia 6 grudnia 2019 r. na podstawie decyzji z dnia 12 listopada 2015 r. o wpisie do ewidencji w zakresie prawa jazdy kategorii „B” i „B1” oraz decyzji z dnia 11 lutego 2019 r. o wpisie do ewidencji w zakresie prawa jazdy kategorii „BE” i „T”;
- c) egzaminatora R-309 zatrudniono od dnia 5 października 2020 r. na podstawie decyzji z listopada 2019 r. (dzień nieczytelny) o wpisie do ewidencji w zakresie prawa jazdy kategorii „B”, „B1”, „BE” oraz „T”.

Wszyscy nowo zatrudnieni egzaminatorzy posiadali ważne w dniu rozpoczęcia pracy orzeczenia lekarskie i psychologiczne. We wszystkich przypadkach orzeczenia zostały wydane m.in. pod kątem przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku egzaminatora.

W ośmiu z dziewięciu analizowanych przypadków nowo zatrudnionych egzaminatorów do systemu informatycznego SI WORD wprowadzono poprawne numery uprawnień tych egzaminatorów.

(akta kontroli: T. II str. 105-183, 240-248)

We wszystkich dziewięciu analizowanych przypadkach nowo zatrudnionych egzaminatorów zostały im wydane legitymacje. W przypadku siedmiu z nich Dyrektor DORD przekazał właściwemu dla egzaminatora organowi prowadzącemu ewidencję egzaminatorów (§ 59 ust. 4 rozporządzenia w sprawie egzaminowania) informację o numerze wydanej legitymacji oraz jej terminie ważności. W dwóch przypadkach, jak wskazał Dyrektor DORD, takie informacje przekazane zostały osobiście przez egzaminatora.

(akta kontroli: T. I str. 546-552; T. II str. 318-319)

1.2.3. Na próbie 11 egzaminatorów zatrudnionych na tym stanowisku w latach 2018-2021 (do końca września) stwierdzono, że w całym okresie ich zatrudnienia ważne orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania czynności egzaminatora posiadało dziewięciu z nich¹⁵, natomiast ważne orzeczenia

¹⁵ W tym dwóch, których ważność orzeczeń została przedłużona z mocy prawa, tj. na podstawie art. 31m ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U.

psychologiczne o braku przeciwwskazań psychologicznych do wykonywania czynności egzaminatora posiadało ośmiu egzaminatorów. Dwóch egzaminatorów (D-034, D-338) nie przedłożyło ważnych orzeczeń lekarskich z powodu przebywania na zwolnieniu lekarskim, natomiast orzeczenia psychologiczne¹⁶ przedłożone przez trzech egzaminatorów (D-120, D-152, D-156) stanowiły o braku przeciwwskazań do pracy na stanowisku kierowcy lub do kierowania pojazdami i nie zawierały zapisu o braku przeciwwskazań do wykonywania czynności egzaminatora. Przedłożone przez nich kolejne orzeczenia psychologiczne stanowiły o braku przeciwwskazań do wykonywania czynności egzaminatora.

(akta kontroli: T. II str. 184-234)

1.2.4. Zakaz prowadzenia przez egzaminatorów szkoleń dla osób ubiegających się o uzyskanie uprawnień do kierowania pojazdami, o którym mowa w art. 63 ust. 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami¹⁷, nie był weryfikowany. Dyrektor DORD przyznał, że egzaminatorzy nie zostali zobowiązani do składania oświadczeń w tym zakresie.

Spośród 79 egzaminatorów zatrudnionych w DORD w dniu 30 września 2021 r. dziewięciu wystąpiło do Dyrektora o wyrażenie zgody na podjęcie dodatkowych zajęć zarobkowych (np. jako kierowca), na podstawie art. 63 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami. Zajęcia te nie kolidowały z wykonywaną pracą egzaminatora.

Informację o braku przesłanek wyłączających egzaminatora z przeprowadzenia egzaminu, tj. informację, o której mowa w art. 63 ust. 6 ustawy o kierujących pojazdami, złożyło sześciu egzaminatorów. Według Dyrektora DORD w latach 2018-2021 (do końca września) w DORD/WORD we Wrocławiu nie wystąpiły przypadki przeprowadzania egzaminów w sytuacjach wystąpienia przesłanek wyłączenia egzaminatora, o których mowa w art. 57 ustawy o kierujących pojazdami.

Od każdego egzaminatora egzekwowano złożenie oświadczenia o stanie majątkowym. Oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka, oraz o zamiarze podjęcia lub zmianie charakteru działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka, składane były przez egzaminatorów w przypadku zgłaszania wystąpienia takich sytuacji. W DORD nie prowadzono rejestru oświadczeń składanych przez egzaminatorów, a dotyczących stanu majątkowego, działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka, czy zamiaru podjęcia lub zmiany charakteru takiej działalności prowadzonej przez małżonka. Dyrektor DORD wyjaśnił, że złożenie oświadczeń sprawdzane było przez pracownika kadr za pomocą pomocniczej listy nazwisk.

(akta kontroli: T. I str. 471-474, 555-565; T. II str. 263-267, 280-310, 317)

1.2.5. Dyrektor DORD (wcześniej Dyrektor WORD we Wrocławiu) corocznie organizował warsztaty doskonalenia zawodowego dla zatrudnionych egzaminatorów i dla pozostałych egzaminatorów. W 2018 r. w takich warsztatach udział wzięło 30 egzaminatorów zatrudnionych w WORD we Wrocławiu oraz 10 egzaminatorów niezatrudnionych w tej jednostce, a w 2019 r. było to odpowiednio 22 i 10 egzaminatorów. Z kolei w 2020 r. w warsztatach doskonalenia zawodowego organizowanych przez DORD udział wzięło 24 zatrudnionych i 11 niezatrudnionych w tej jednostce egzaminatorów, przy czym jeden z uczestniczących w warsztatach egzaminatorów zatrudnionych w DORD (nr uprawnień: D-152) nie ukończył tych warsztatów doskonalenia zawodowego.

z 2021 r. poz. 2095, ze zm.), zgodnie z którym orzeczenia lekarskie wydane w ramach wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich, których ważność upłynęła po dniu 7 marca 2020 r., zachowują ważność, nie dłużej jednak niż do upływu 180 dni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii.

¹⁶ Z dnia 25 lutego 2014 r., 29 kwietnia 2014 r. i 19 maja 2015 r.

¹⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1212, ze zm. Dalej: ustawa o kierujących pojazdami.

Po zakończonych warsztatach i wydaniu egzaminatorom zaświadczeń potwierdzających ich uczestnictwo, kopie tych zaświadczeń zostały przekazane¹⁸ do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu (w terminie określonym w art. 63 ust. 1 pkt 3 ustawy o kierujących pojazdami). Dyrektor DORD wskazał, że egzaminatorzy znajdujący się w innych ewidencjach (tj. nieprowadzonych przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego) sami przekazywali te dokumenty odpowiednim organom ewidencyjnym. Jednocześnie wyjaśnił, że w odniesieniu do tych przypadków nie posiada wiedzy o braku lub nieterminowej realizacji obowiązku przedłożenia przez egzaminatorów zaświadczeń o uczestnictwie w trzydniowych warsztatach doskonalenia zawodowego, jak też w zakresie wydania przez właściwego marszałka województwa ewentualnych decyzji administracyjnych w związku z niewykonaniem ww. czynności przez egzaminatora i skreślenia egzaminatora z ewidencji.

(akta kontroli: T. I str. 361-410, 471-472; T. II str. 461-463)

Zaświadczenia o ukończeniu warsztatów doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów zawierały elementy¹⁹, o których mowa w § 47 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

(akta kontroli: T. I str. 411-434)

1.3. Prowadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej z przeprowadzaniem egzaminów

1.3.1. Protokoły egzaminacyjne, plany egzaminów oraz listy osób zakwalifikowanych na egzamin prowadzone były z wykorzystaniem funkcjonalności systemu teleinformatycznego ośrodka egzaminowania. W formie papierowej przechowywane były *Arkusze przebiegu części praktycznej egzaminu państwowego na prawo jazdy*.

Dokumentacja związana z prowadzeniem kursów kwalifikacyjnych dla egzaminatorów, tj. książki ewidencji osób szkolonych, dzienniki lekcyjne oraz karty przeprowadzonych zajęć, przechowywana była przez okres 10 lat. DORD był w posiadaniu dokumentacji z 2011 r. i lat następujących.

(akta kontroli: T. I str. 435-470; T. II str. 324-404)

1.3.2. W DORD nie było uregulowań wewnętrznych dotyczących przechowywania zapisów (nagrań) praktycznej części egzaminu na prawo jazdy kategorii „B”. Przed dniem 1 września 2020 r. w WORD we Wrocławiu obowiązywała procedura P-15.1 – *Instrukcja obsługi klienta w procedurze egzaminowania*. Zgodnie z pkt 7.5.4 tej procedury, zarejestrowany zapis z praktycznej części egzaminu państwowego przechowuje się w dziale logistycznym przez okres 21 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu. W przypadku skargi na przebieg egzaminu lub warunki w jakich był prowadzony, zapis winien być przechowywany do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego.

W trakcie oględzin przeprowadzonych w dniu 3 grudnia 2021 r. w siedzibie DORD we Wrocławiu ustalono, że dokumentacja elektroniczna związana z przeprowadzaniem części praktycznej egzaminów na prawo jazdy kategorii „B”, tj. nagrania obrazu i dźwięku pochodzące z urządzeń zamontowanych w samochodach ośrodków szkolenia kierowców (udostępnianych do przeprowadzenia egzaminów państwowych) przechowywana była w osobnym

¹⁸ W dniach: 28 listopada 2018 r., 6 grudnia 2019 r. i 3 grudnia 2020 r.

¹⁹ To jest: [1] kolejny numer zaświadczenia; [2] nazwę ośrodka egzaminowania; [3] imię i nazwisko egzaminatora; [4] numer PESEL egzaminatora; [5] numer egzaminatora w ewidencji; [6] zakres posiadanych uprawnień do egzaminowania; [7] daty przeprowadzenia warsztatów doskonalących; [8] imię i nazwisko oraz podpis dyrektora, który wystawił zaświadczenie; [9] datę wystawienia zaświadczenia; [10] kategorie uprawnień, w zakresie których przeprowadzone były warsztaty doskonalące.

pomieszczeniu, które oznaczono napisem „Nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. W OT w Miliczu i OT w Oławie w dniu ich oględzin (odpowiednio 25 listopada 2021 r. i 13 grudnia 2021 r.) zapisy obrazu i dźwięku z praktycznej części egzaminów państwowych (zarejestrowane przy pomocy urządzeń technicznych) były przechowywane w pomieszczeniu przeznaczonym do zapisywania osób na egzamin (w zakresie uprawnień prawa jazdy kategorii „B”, przeprowadzanych na samochodach ośrodków kształcenia kierowców), lub były nadpisywane na nośnikach w samochodach ośrodka egzaminowania.

Dyrektor DORD wskazał, że w kierowanej przez niego jednostce stosowane są w pojazdach egzaminacyjnych dwa rodzaje dysków pamięci: [1] dyski o dużej pojemności, znajdujące się w rejestratorach w pojazdach egzaminacyjnych, gdzie obraz i dźwięk rejestrowany jest w tzw. „pętli” (dane nadpisują się) – system ten jest bezobsługowy, a dostęp do niego mają tylko informatycy; [2] dyski o mniejszej pojemności, wymieniane w pojazdach co 21 dni – przechowywane w zamkniętych pomieszczeniach w zamkniętych szafach, do których osoby nieupoważnione nie mają dostępu.

(akta kontroli: T. I str. 435-470, 475-516; T. III str. 248-251)

1.3.3. W DORD prowadzony był rejestr skarg. W okresie objętym kontrolą zarejestrowanych zostało 152 skargi, w tym: 36 w 2018 r., 27 w 2019 r., 37 w 2020 r., 52 w 2021 r. (do końca września). Rejestr skarg zawierał datę jej wpływu, imię i nazwisko osoby skarżącej, kategorię prawa jazdy, imię i nazwisko egzaminatora, datę i sposób rozpatrzenia skargi, a po dacie utworzenia DORD także oddział, którego skarga dotyczyła. Na przykładzie pięciu skarg ustalono, że Dyrektor WORD we Wrocławiu (lub Dyrektor DORD) ustosunkowywał się do ich treści, a do pisma skierowanego w takiej sprawie do Marszałka Województwa Dolnośląskiego dołączono: złożoną skargę, opinię egzaminatora nadzorującego, wyjaśnienia egzaminatora przeprowadzającego egzamin, kopię arkusza przebiegu części praktycznej egzaminu państwowego, listę osób zakwalifikowanych na egzamin oraz zapis nagrania z przebiegu egzaminu.

(akta kontroli: T. II str. 235-239; T. III str. 31-41, 44-47)

1.3.4. Zadania dotyczące przeprowadzania analiz wyników egzaminów przypisane zostały w Regulaminie organizacyjnym DORD do zadań Działu Egzaminowania i Nadzoru²⁰. Przeprowadzanie przedmiotowych analiz, jak wskazał Dyrektor DORD, należało do zadań egzaminatorów nadzorujących. O wynikach analiz egzaminatorzy byli informowani, w miarę potrzeby, w rozmowach z przełożonymi.

(akta kontroli: T. I str. 33-86, 475-480, 519-525)

W latach 2018-2021 (do końca września) na wszystkie kategorie prawa jazdy przeprowadzono łącznie 272 454 egzaminów państwowych teoretycznych (77 335 w 2018 r., 72 083 w 2019 r., 65 307 w 2020 r. i 57 729 w trakcie pierwszych trzech kwartałów 2021 r.) oraz 352 508 egzaminów państwowych praktycznych (100 194 w 2018 r., 95 132 w 2019 r., 79 984 w 2020 r. i 77 198 w ciągu pierwszych trzech kwartałów 2021 r.).

W zakresie praw jazdy kategorii „B” przeprowadzono w tym czasie 236 409 egzaminów państwowych teoretycznych (68 261 w 2018 r., 62 635 w 2019 r., 55 947 w 2020 r. i 49 566 w ciągu pierwszych trzech kwartałów 2021 r.) i 299 626 egzaminów państwowych praktycznych (86 310 w 2018 r., 81 194 w 2019 r., 67 092 w 2020 r. i 65 030 w trakcie pierwszych trzech kwartałów 2021 r.).

(akta kontroli: T. II str. 409-460)

²⁰ Paragraf 8 ust. 1 pkt 13 załącznika do zarządzenia nr 2/2020 z dnia 1 września 2020 r. Dyrektora DORD w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego DORD oraz § 7 ust. 1 pkt 13 załącznika do zarządzenia Dyrektora DORD nr 15/21 z dnia 23 sierpnia 2021 r.

Informację²¹ o uzyskanych przez osoby egzaminowane wynikach egzaminów Dyrektor DORD przekazywał w okresach kwartalnych marszałkom województw – w odniesieniu do egzaminatorów będących w ich ewidencji. W badanym okresie nie były gromadzone dokumenty potwierdzające przekazywanie takich informacji starostom – w odniesieniu do instruktorów i podmiotów będących w ich ewidencji i rejestrze, prowadzących szkolenie kierowców.

W badanym okresie Dyrektor DORD (wcześniej Dyrektor WORD we Wrocławiu) nie zawierał ze starostami porozumień, o których mowa w art. 43 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami, tj. w sprawie udziału przedstawicieli DORD (WORD we Wrocławiu) w kontroli działalności ośrodków szkolenia kierowców.

(akta kontroli: T. I str. 33-86, 471-472, 519-525)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W siedzibie DORD we Wrocławiu, w OT w Miliczu oraz w OT w Oławie nie wyodrębniono pomieszczenia, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie egzaminowania, tj. pomieszczenia do przechowywania dokumentacji w postaci papierowej, a w OT w Miliczu i OT w Oławie także dokumentacji w postaci elektronicznej, związanej z przeprowadzaniem egzaminów państwowych.

Arkusze przebiegu części praktycznej egzaminu, a w OT w Miliczu i OT w Oławie także zapisy obrazu i dźwięku z egzaminów praktycznych, przeprowadzanych w zakresie prawa jazdy kategorii „B” z użyciem samochodów ośrodków kształcenia kierowców, przechowywano w pomieszczeniu przeznaczonym do zapisywania osób na egzamin, tj. w pomieszczeniu, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. b tego rozporządzenia.

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora DORD, § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie egzaminowania nie wymaga, aby ośrodek egzaminowania posiadał wyodrębnione pomieszczenie w tym zakresie. Wszelka dokumentacja, jak wskazał Dyrektor DORD, jest należycie zabezpieczona przed dostępem osób nieuprawnionych i nigdy nie zdarzyło się, aby jakkolwiek z tych osób weszła w posiadanie dokumentów tak przechowywanych.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że obowiązek przechowywania w osobnym pomieszczeniu dokumentacji w postaci elektronicznej lub papierowej, związanej z przeprowadzaniem egzaminów państwowych, nałożony został w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a, a obowiązek ewidencjonowania osób na egzamin państwowy i administrowania danymi w osobnym pomieszczeniu w § 3 ust. 1 pkt 1 lit. b. rozporządzenia w sprawie egzaminowania. Zatem w celu prawidłowej realizacji ww. obowiązków DORD powinien zapewnić dwa osobne pomieszczenia.

(akta kontroli: T. I str. 435-470; T. II str. 249-255)

2. W OT w Miliczu, nadzorowanym przez OR w Jeleniej Górze, oraz w OT w Oławie, nadzorowanym bezpośrednio przez DORD, nośniki z obrazem i dźwiękiem zarejestrowanym w trakcie egzaminów praktycznych przeprowadzanych w zakresie prawa jazdy kategorii „B”, nie były przechowywane w ośrodku egzaminowania w pomieszczeniu zabezpieczonym przed dostępem osób nieupoważnionych, co było niezgodne z § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie

²¹ O której mowa w § 37 obowiązującego od dnia 1 lipca 2019 r. rozporządzenia w sprawie egzaminowania. Do dnia 30 czerwca 2019 r. w § 37 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie egzaminowania osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez egzaminatorów oraz wzorów dokumentów stosowanych w tych sprawach (Dz. U. poz. 232, ze zm.).

egzaminowania²². W trakcie oględzin przeprowadzonych w dniach 25 listopada 2021 r. (w OT w Miliczu) i 13 grudnia 2021 r. (w OT w Oławie) ustalono, że nośniki z takim zapisem z egzaminów praktycznych przeprowadzanych z użyciem samochodów ośrodków szkolenia kierowców przechowywane były w pomieszczeniu przeznaczonym do zapisywania osób na egzamin, natomiast nośniki z zapisem egzaminów przeprowadzanych z użyciem samochodów ośrodka egzaminowania przechowywano w siedzibie DORD we Wrocławiu (dotyczy OT w Oławie), lub nagrania realizowano w tzw. „pętli” (dotyczy OT w Miliczu). Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami, zapis z praktycznej części egzaminu należy przechowywać przez okres 21 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że w DORD istnieją dwie metody realizacji wymogu przechowywania nagrań przez okres 21 dni: [1] nagrania realizowane są w pętli (automatyczne nadpisywanie nagrań); [2] ręczne kasowanie nagrań z nośników. Sposób realizacji tego wymogu, jak podał, zależy od możliwości technicznych oraz kadrowych w konkretnych OR i OT.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że Dyrektor DORD nie może uzależniać prawidłowej realizacji obowiązku dotyczącego zabezpieczenia nagrań od możliwości technicznych DORD. Przyjęty sposób przechowywania nośników danych poza ośrodkami egzaminowania oraz poza pomieszczeniem zabezpieczonym przed dostępem osób nieupoważnionych, nie spełniał warunku ich zabezpieczenia w sposób wymagany w § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania. Nie zapewniał również prawidłowego przechowywania takich nagrań w momencie złożenia skargi²³ przez egzaminowanego. Dodatkowo, należy zwrócić uwagę na brak w DORD od dnia 1 września 2020 r. uregulowań wewnętrznych w powyższym zakresie, jak też na niewprowadzenie i niestosowanie w tym zakresie spójnej polityki we wszystkich lokalizacjach egzaminowania kierowców, wchodzących od dnia 1 września 2020 r. w skład struktury organizacyjnej DORD.

(akta kontroli: T. I str. 62, 435-439, 454-457, 475-480)

3. Część terenu odgradzonego od pozostałej części ośrodka egzaminowania w Miliczu (OT w Miliczu), na którym znajduje się plac manewrowy, była wykorzystywana jako parking, co było niezgodne z § 5 pkt 2 i 3 rozporządzenia w sprawie egzaminowania. Zgodnie z tym przepisem plac manewrowy przeznaczony do sprawdzania umiejętności wykonywania zadań wchodzących w skład części praktycznej egzaminu państwowego w zakresie poszczególnych kategorii prawa jazdy powinien być wyłączony z ruchu dla pojazdów innych niż pojazdy egzaminacyjne i pojazdów wykorzystywanych przez ośrodek egzaminowania do prowadzenia szkoleń oraz odgradzony od pozostałej części ośrodka egzaminowania. W trakcie oględzin, przeprowadzonych w dniu 25 listopada 2021 r., ustalono, że na ogrodzony plac prowadzi jeden wjazd ograniczony szlabanem, a za szlabanem usytuowano znak informujący o parkingu. W dniu oględzin w strefie tego placu parkowały nieegzaminacyjne samochody osobowe.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że plac manewrowy w OT w Miliczu jest wyłączony z ruchu pojazdów innych niż egzaminacyjne w godzinach przeprowadzania egzaminów państwowych. Zauważył, że jest to teren Ośrodka Sportu i Rekreacji w Miliczu i poza godzinami pracy ośrodka mogą z niego korzystać inne osoby i podmioty. W istocie za szlabanem znajduje się znak oznaczający parking, jednak parking jest na

²² Zgodnie z tym przepisem zarejestrowany obraz i dźwięk przechowuje się w ośrodku egzaminowania na odpowiednich informatycznych nośnikach danych, w pomieszczeniu zabezpieczonym przed dostępem osób nieupoważnionych.

²³ Przepisy art. 54 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami wymagają aby zapisy, których dotyczy skarga były przechowywane do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego. Według § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, należy je przechowywać w ośrodku egzaminowania w pomieszczeniu zabezpieczonym przed dostępem osób nieupoważnionych.

trawniku i nie został w żaden sposób wyznaczony, a w godzinach przeprowadzania egzaminów nie ma możliwości wjazdu przez osoby trzecie na teren, na którym znajduje się plac manewrowy oraz trawnik. Jednocześnie przyznał, że na trawniku, kilkanaście metrów od płyty placu manewrowego egzaminatorzy przed rozpoczęciem egzaminów pozostawiają swoje samochody. Parking przy ośrodku egzaminowania nie jest duży, dlatego też, aby nie zajmować miejsca klientom DORD, a także innym osobom, które korzystają z Ośrodka Sportu i Rekreacji, egzaminatorzy stawiają swoje pojazdy w miejscu, w którym nikomu nie przeszkadzają. Wjeżdżają tam, jak wskazał, poza godzinami, w których przeprowadzane są egzaminy, tj. przed pracą. Wyjeżdżają zaś po jej zakończeniu. Zdaniem Dyrektora DORD znajdowanie się unieruchomionych pojazdów na trawniku poza płytą placu manewrowego w żaden sposób nie narusza dyspozycji wynikającej z treści ww. przepisu, gdyż pojazdy te w godzinach przeprowadzania egzaminów nie są w ruchu.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że na ogrodzony plac prowadzi tylko jeden wjazd, a właściciel zaparkowanego pojazdu ma możliwość wyjazdu z parkingu w każdym czasie, w tym również w trakcie pracy w przypadku nagłego zdarzenia losowego.

(akta kontroli: T. I str. 435-439; T. 2 str. 249-255, 316)

4. W OT w Miliczu nie zadbano o należyte utrzymanie oznakowania informacyjnego na placu manewrowym, co było działaniem nierzetelnym. W trakcie oględzin tego ośrodka egzaminowania, przeprowadzonych w dniu 25 listopada 2021 r., stwierdzono zgięty w połowie znak drogowy zakazu ruchu z napisem informacyjnym „Wjazd tylko dla upoważnionych”, zlokalizowany w pobliżu szlabanu przy wjeździe na ogrodzony teren, na którym znajduje się plac manewrowy. Tym samym informacja o ograniczeniu wjazdu pojazdów na teren placu manewrowego nie była widoczna.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że przepisy nie wymagają od ośrodka egzaminowania ustawienia znaku, o którym mowa. Wjazd na plac manewrowy w OT w Miliczu jest ograniczony szlabanem i tylko upoważnione osoby mogą go otworzyć. W ocenie Dyrektora DORD uszkodzenie znaku nie ograniczało możliwości pozyskania wiedzy, że na plac mogą wjechać tylko uprawnione osoby. Kwestię tego, kto ma prawo przebywać na placu manewrowym regulują przepisy rozporządzenia. Skoro plac jest zamknięty – szlabany opuszczone, jest to wystarczający sygnał dla innych kierujących, że wjechać tam nie mogą. Jednocześnie poinformował, że ww. znak drogowy, uszkodzony być może w wyniku chuligańskiego wybryku lub silnego podmuchu wiatru, został zdemontowany i rozważane jest usunięcie go na stałe.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wprowadzone oznakowanie należy utrzymywać w dobrym stanie, pozwalającym na spełnianie przyjętej roli.

(akta kontroli: T. I str. 435-470; T. II str. 249-255)

5. Na próbie obejmującej 12 miesięcy (wybranych z okresu objętego kontrolą)²⁴ ustalono, że z w sumie 10 238 rekordów osób zapisanych w ośrodku egzaminowania we Wrocławiu na egzamin państwowy prawa jazdy kategorii „B” (pierwsze podejście), aż w 2081 przypadkach (20,3%) data egzaminu została wyznaczona po 30 dniach od daty zapisania się na egzamin. Przykładowo, w okresie lipiec-październik 2019 r. na 3 126 zapisów takich przypadków było 15 (0,5%), w okresie sierpień-wrzesień 2020 r. na 1 952 zapisy takich przypadków było 796 (40,8%), a w okresie sierpień-wrzesień 2021 r. na 1 923 zapisy było 1 123 (58,4%) takie przypadki. Było to niezgodne z § 11 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, który stanowi, że ośrodek egzaminowania wyznacza

²⁴ Lipiec, sierpień, wrzesień, październik 2019 r., styczeń, luty, sierpień, wrzesień 2020 r., oraz styczeń, luty, sierpień, wrzesień 2021 r.

termin egzaminu państwowego przez wskazanie daty i godziny przeprowadzenia egzaminu, a wyznaczona data egzaminu nie może przekraczać 30 dni od dnia, w którym ją wyznaczono.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że terminy egzaminów były i są wyznaczane przez ośrodek egzaminowania. Ośrodek tworzy plany egzaminów i udostępnia wolne terminy, które mogą wybrać osoby egzaminowane. Egzaminy planuje się z około dwu miesięcznym wyprzedzeniem. Osoba egzaminowana może wybrać termin 30-dniowy i krótszy, a jeżeli ma taką potrzebę również termin dłuższy niż 30-dniowy. Osoby wybierały terminy dogodne dla siebie, które przekraczały 30 dni. Jednocześnie wskazał, że żyjemy w państwie demokratycznym, w którym każdy ma prawo zapisać się na egzamin wtedy, kiedy ma czas, by do tego egzaminu przystąpić. Jeżeli ustawodawca wyda przepisy zakazujące osobie egzaminowanej wyboru dogodnego dla niej terminu egzaminu, a ośrodki egzaminowania wyposażą w odpowiednie narzędzia, będziemy je oczywiście stosować. Jednak trzeba podkreślić, że powyższe odbywać się będzie ze szkodą dla osób egzaminowanych. Nie mamy wiedzy, ani narzędzi, dzięki którym moglibyśmy dowiedzieć się, dlaczego we wskazanych przez osobę kontrolującą dniach osoby zapisały się na określone terminy, a w innych na inne. Jedynym wytłumaczeniem jest to, że takie terminy były dla tych osób najdogodniejsze, ponieważ nigdy nie zdarzyło się, aby osoba egzaminowana skarżyła się na to, że nie miała możliwości przystąpienia do egzaminu w terminie 30-dniowym, który gwarantują jej przepisy rozporządzenia.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, to ośrodek egzaminowania ma wyznaczać termin egzaminu państwowego. Tymczasem przyjęty przez DORD sposób wyznaczania daty egzaminu powoduje, że w praktyce termin ten jest wyznaczany przez osobę egzaminowaną.

(akta kontroli: T. II str. 249-255, 311-315, 320-321)

6. W dwóch na dziewięć zbadanych przypadków Dyrektor DORD po wydaniu egzaminatorom legitymacji nie przekazał – właściwemu dla tych egzaminatorów – organowi prowadzącemu ewidencję egzaminatorów informacji o numerze wydanej legitymacji oraz o jej terminie ważności, co było niezgodne § 59 ust. 4 rozporządzenia w sprawie egzaminowania.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że informacje te zostały przekazane organowi ewidencyjnemu osobiście przez egzaminatorów, na ustne polecenie Dyrektora DORD, tym samym dyspozycja wynikająca z treści ww. przepisu została wypełniona, a organ ewidencyjny skutecznie poinformowany.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że obowiązek złożenia przedmiotowej informacji został nałożony na dyrektora ośrodka egzaminowania, a nie na egzaminatorów. Dodatkowo, Dyrektor DORD nie dysponuje potwierdzeniem przekazania przedmiotowej informacji do organu ewidencyjnego, więc nie ma podstaw do twierdzenia, że obowiązek został spełniony.

(akta kontroli: T. I str. 542-552; T. II str. 240-248, 318-319)

7. Przy przyjęciu w dniu 5 października 2020 r. do pracy w DORD we Wrocławiu jednego z dziewięciu objętych badaniem nowozatrudnionych egzaminatorów, dopuszczono do wprowadzenia do systemu informatycznego SI WORD niepoprawnego numeru uprawnień tego egzaminatora, tj. P-309 zamiast R-309, co było działaniem nierzetelnym. Zaistniała omyłka została zidentyfikowana w listopadzie 2020 r. o czym Dyrektor DORD zawiadomił właściwy organ. Dokonano także niezbędnej zmiany numeru ewidencyjnego egzaminatora.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że powyższe wynikało z błędu egzaminatora, który podał informatykowi niewłaściwy numer uprawnień, czyli P-309 zamiast R-309.

Wspomniana pomyłka nie miała negatywnego wpływu na proces egzaminowania. Jednocześnie wskazał, że dostrzegając problem, zostanie opracowana specjalna procedura zgłaszania wniosku o utworzenie profilu w systemie SI WORD.

(akta kontroli: T. I str. 519-528; T. II str. 45-71, 105-119)

8. Od zatrudnionych w DORD egzaminatorów nie wyegzekwowano pełnej realizacji obowiązków określonych w art. 63 ust. 5 ustawy o kierujących pojazdami, a to w zakresie złożenia oświadczeń²⁵, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne²⁶. Dyrektor DORD był w posiadaniu oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka złożonych przez dwóch z 79 zatrudnionych egzaminatorów, pomimo że wzór oświadczenia wymagał również wykazania przypadków niewystępowania okoliczności prowadzenia działalności gospodarczej.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że każdy z egzaminatorów otrzymuje komplet druków odpowiednich oświadczeń, w tym druk oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka oraz o zamiarze podjęcia lub zmianie charakteru działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka, które następnie składa Dyrektorowi DORD.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że druk oświadczenia uwzględnia podanie informacji również o braku prowadzenia działalności gospodarczej, a w tych przypadkach oświadczenia nie zostały wyegzekwowane.

(akta kontroli: T. II str. 263-267, 280-310)

9. Od zatrudnionych w DORD egzaminatorów nie egzekwowano złożenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej (wynikającej z art. 233 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny²⁷), informacji w formie pisemnego oświadczenia o osobach określonych w art. 63 ust. 6 ustawy o kierujących pojazdami. W konsekwencji, przedmiotowa informacja została złożona przez sześciu z 79 zatrudnionych w DORD egzaminatorów, wyłącznie w przypadkach zgłoszenia przesłanek wyłączających egzaminatora z przeprowadzania egzaminu.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 63 ust. 6 ustawy o kierujących pojazdami, każdy egzaminator obowiązany był na bieżąco informować dyrektora ośrodka ruchu drogowego o wystąpieniu przesłanek do wyłączenia go z przeprowadzania egzaminu. Ponadto zadeklarował, że sposób postępowania w tym zakresie zostanie opisany w odpowiednich procedurach, które są w trakcie opracowania.

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że sposób przyjęty w DORD nie wypełnia obowiązku wynikającego z art. 63 ust. 6 i 7 ustawy o kierujących pojazdami, którego realizacja jest szczególnie istotna w przypadku przekazywania informacji o braku występowania przesłanek wyłączających egzaminatora z przeprowadzenia egzaminu.

(akta kontroli: T. I str. 471-474; T. II str. 263-266, 289-294)

10. Dyrektor WORD we Wrocławiu dopuścił trzech z 11 objętych szczegółowym badaniem egzaminatorów do przeprowadzania egzaminów państwowych na prawo jazdy, pomimo, że nie posiadali ważnego orzeczenia psychologicznego o braku odpowiednich przeciwwskazań do wykonywania czynności egzaminatora, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy o kierujących pojazdami. Egzaminator o numerze uprawnień D-120 nie posiadał takiego orzeczenia w okresie od 25 lutego

²⁵ O działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka - przed powołaniem na stanowisko, a także o zamiarze podjęcia takiej działalności lub zmianie jej charakteru - w trakcie pełnienia funkcji.

²⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2399, ze zm.

²⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 2345, ze zm.

2014 r. do 19 lutego 2019 r.²⁸, egzaminator D-152 w okresie od 29 kwietnia 2014 r. do 23 kwietnia 2019 r.²⁹, a egzaminator D-156 w okresie od 19 maja 2015 r. do 19 maja 2020 r.³⁰.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że po wejściu w życie ustawy o kierujących pojazdami, która dała nową podstawę wykonywania badań psychologicznych egzaminatorów w zakresie psychologii transportu, brak było odpowiedniego druku orzeczenia. Obecnie orzeczenia wydawane są na nowych drukach.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że przedmiotowe badania zostały przeprowadzone już w okresie obowiązywania przepisów ustawy o kierujących pojazdami (weszła w życie z dniem 19 stycznia 2013 r.). W przedmiotowych przypadkach Dyrektor WORD we Wrocławiu nie powinien zatem przyjąć orzeczenia o spełnianiu wymagań w zakresie innym, niż do pracy na stanowisku egzaminatora, jak też dopuścić do pracy egzaminatora, który przedłożył niewłaściwe orzeczenie.

(akta kontroli: T. I str. 519-525; T. II str. 184-234, 265-266, 470-471)

11. Do zadań Referatu Obsługi Klienta, funkcjonującego w strukturze Działu Egzaminowania i Nadzoru DORD, przypisano zadanie wykonywania półrocznych pisemnych informacji o uzyskanych przez osoby egzaminowane wynikach egzaminów i przysyłanie ich starostom (§ 8 ust. 2 pkt 6 załącznika do zarządzenia Dyrektora DORD nr 2/2020, oraz § 7 ust. 2 pkt 6 załącznika do zarządzenia Dyrektora DORD nr 15/2021), co było niezgodne z § 37 rozporządzenia w sprawie egzaminowania. Zgodnie z tym przepisem Dyrektor DORD zobowiązany był przekazywać wskazane wyżej pisemne informacje w okresach kwartalnych.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że jest to oczywista omyłka pisarska, a faktycznie pisemne informacje przekazywane były starostom w okresach kwartalnych, w formie elektronicznej.

(akta kontroli: T. I str. 33-86, 519-525)

12. Nie zaktualizowano treści tablic informacyjnych DORD w zakresie wynikającym ze zmiany od dnia 1 września 2020 r. nazwy ośrodków egzaminowania we Wrocławiu, Miliczu i w Oławie.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XXI/503/20 z dnia 16 lipca 2020 r., łącząca ośrodki egzaminowania w Dolnośląski Ośrodek Ruchu Drogowego, nie zmieniła statusu prawnego ośrodka, wynikającego z ustawy, która jest źródłem prawa wyższego stopnia nad uchwałą sejmiku województwa. Ośrodek nadal pozostaje i pozostanie, zgodnie z prawem, wojewódzkim ośrodkiem ruchu drogowego, o którym mowa w art. 116 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym³¹. Z upływem czasu, po oszacowaniu kosztów inwestycji, będziemy sukcesywnie dokładać nazwę Dolnośląski Ośrodek Ruchu Drogowego na budynkach, pojazdach i innych miejscach ogólnodostępnych. Z uwagi na to, że wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego są jednostkami samofinansującymi się, środki na te działania będą pochodziły z budżetu DORD.

Najwyższa Izba Kontroli podkreśla, że art. 116 ustawy Prawo o ruchu drogowym, wyraźnie wskazuje, że to sejmik województwa tworzy, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego na obszarze

²⁸ W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 19 lutego 2019 r. przeprowadził 446 państwowych egzaminów teoretycznych (w tym 254 z wynikiem pozytywnym) oraz 2 050 państwowych egzaminów praktycznych (w tym 805 z wynikiem pozytywnym).

²⁹ W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 23 kwietnia 2019 r. przeprowadził 341 państwowych egzaminów teoretycznych (w tym 200 z wynikiem pozytywnym) oraz 1 526 państwowych egzaminów praktycznych (w tym 713 z wynikiem pozytywnym).

³⁰ W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 19 maja 2020 r. przeprowadził 379 państwowych egzaminów teoretycznych (w tym 209 z wynikiem pozytywnym) oraz 925 państwowych egzaminów praktycznych (w tym 452 z wynikiem pozytywnym).

³¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 450, ze zm. Dalej: ustawa Prawo o ruchu drogowym.

województwa. Skoro w uchwale nr XXI/503/20 z dnia 16 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego utworzył wojewódzki ośrodek ruchu drogowego, nadając mu określoną nazwę, to tablice informacyjne powinny ten stan odzwierciedlać.

(akta kontroli: T. I str. 27-29, 62, 435-463; T. II str. 249-255)

13. DORD nie dokumentował realizacji zadania, o którym mowa w art. 117 ust. 1 pkt 8 ustawy Prawo o ruchu drogowym i w § 37 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, dotyczącego przekazywania starostom informacji w zakresie statystyki zdawalności dla poszczególnych ośrodków szkolenia i instruktorów. W związku z powyższym, wykonanie przedmiotowego zadania było nieweryfikowalne.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że przedmiotowe informacje były przekazywane starostom w formie elektronicznej. Wysyłane wiadomości były na bieżąco usuwane z uwagi na to, że pliki z informacjami zajmują dużo miejsca na serwerach, a w każdym kwartale wysyła się ok. 150 e-maili wraz z załącznikami. Dodał, że dane, które są w nich zawarte znajdują się w systemie SI WORD i można je w każdym czasie wygenerować.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że obowiązek przekazania przedmiotowej informacji został nałożony na ośrodek egzaminowania, czyli DORD, który nie dysponuje potwierdzeniem przekazania starostom informacji w zakresie statystyki zdawalności dla poszczególnych ośrodków szkolenia i instruktorów, więc nie ma podstaw do twierdzenia, że obowiązek został spełniony.

Zgodnie ze standardem D18 kontroli zarządczej („Komunikacja zewnętrzna”)³², należy zapewnić efektywny system wymiany ważnych informacji z podmiotami zewnętrznymi mającymi wpływ na osiąganie celów i realizację zadań.

(akta kontroli: T. I str. 519-525)

OCENA CZĄSTKOWA

DORD spełniał na ogół wymagania dotyczące wyposażenia, warunków lokalowych oraz placu manewrowego, niezbędnych do przeprowadzania egzaminu państwowego na prawo jazdy. Zapewniono również dostateczną liczbę egzaminatorów. Umożliwiło to przeprowadzenie w latach 2018-2021 (do końca września) dla kandydatów na kierowców 272 454 egzaminów państwowych teoretycznych oraz 352 508 egzaminów praktycznych. Niemniej kontrola wykazała również szereg naruszeń obowiązujących przepisów prawa oraz przypadki nierzetelnego wykonywania zadań nałożonych na DORD. Dotyczyło to przede wszystkim: (1) przeprowadzania egzaminów państwowych na prawo jazdy przez trzech egzaminatorów, którzy okresowo nie posiadali ważnego orzeczenia psychologicznego o braku odpowiednich przeciwwskazań do wykonywania czynności egzaminatora; (2) niezgodnego z obowiązującymi przepisami wyznaczania terminu egzaminu państwowego, przekraczającego w 20,3% badanych przypadków 30 dni od dnia, w którym ten termin wyznaczono; (3) dopuszczenia do podpisywania protokołów egzaminacyjnych w systemie SI WORD przez egzaminatora posługującego się błędnym numerem rejestru egzaminatorów; (4) niewyodrębnienia w siedzibie DORD i jego OT pomieszczeń do przechowywania dokumentacji w postaci papierowej lub elektronicznej, związanej z przeprowadzaniem egzaminów państwowych; (5) nieprzechowywania nośników z zarejestrowanym, w trakcie egzaminów praktycznych, obrazem i dźwiękiem w zabezpieczonych pomieszczeniach ośrodków egzaminowania kierowców; (6) dwóch przypadków nieprzekazania przez Dyrektora DORD organowi

³² Załącznik do komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Min. Finansów z 2009 r. Nr 15 poz. 84).

prowadzącemu ewidencję egzaminatorów informacji o numerze legitymacji wydanej egzaminatorowi oraz o terminie jej ważności.

Ponadto w DORD nierzetelnie wykonywano obowiązki dotyczące zapewnienia bezstronności w procesie egzaminowania, gdyż: (1) od zatrudnionych egzaminatorów nie egzekwowano złożenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej, pisemnych oświadczenia o osobach, z którymi pozostawał w stosunkach prawnych; (2) od większości zatrudnionych egzaminatorów nie wyegzekwowano realizacji ustawowego wymogu w zakresie złożenia oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka.

OBSZAR

2. Przeprowadzanie egzaminów państwowych dla kandydatów na kierowców oraz prowadzenie kursów i warsztatów dla kandydatów na instruktorów, wykładowców i egzaminatorów oraz osób posiadających te uprawnienia

2.1. Przeprowadzanie egzaminów dla kandydatów na kierowców

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W DORD nie przyjęto wewnętrznych regulacji w zakresie opracowywania planów egzaminów oraz imiennych list osób zakwalifikowanych na egzamin państwowy. Praktyka stosowana w tym zakresie w latach 2018-2021 polegała na wykorzystywaniu dostępnego w DORD modułu systemu teleinformatycznego SI WORD, dostarczonego przez PWPW³³. Dyrektor DORD podał, że przedmiotowe plany tworzone są przez wyznaczone osoby, a następnie zatwierdzane, przez Dyrektora DORD lub osobę upoważnioną, przed rozpoczęciem egzaminów.

W wyniku oględzin ustalono, że system SI WORD umożliwia tworzenie takich planów z wyprzedzeniem. W przypadku DORD plany egzaminów tworzone są w perspektywie czasowej wynoszącej około półtora do dwóch miesięcy. Przy planowaniu konkretnej liczby terminów egzaminów państwowych do wykorzystania uwzględniano przede wszystkim planowane nieobecności egzaminatorów³⁴, poziom zainteresowania kandydatów na kierowców, liczbę stanowisk egzaminacyjnych oraz liczbę pojazdów, jakimi dysponuje DORD dla poszczególnych kategorii prawa jazdy, a w przypadku kategorii A także warunki atmosferyczne³⁵. Egzaminator Nadzorujący wyjaśnił, że tworząc plan egzaminów uwzględnia się tzw. rezerwę kadrową, co powoduje, że pierwotnie planowana liczba wolnych terminów jest niższa niż maksymalna możliwa do zaplanowania. Jeżeli nie wystąpi nieplanowana nieobecność egzaminatora, to w terminie od 48 do 24 godzin przed konkretnym dniem roboczym dodaje się dodatkowe terminy, które stają się widoczne na stronie <https://info-car.pl>³⁶ oraz w biurze obsługi interesanta w siedzibie DORD. Nadmieniał, że generowanie listy kandydatów na dany egzamin jest czynnością techniczną, tzn. o tym kto zostanie zakwalifikowany na egzamin danego dnia i o danej godzinie decydują kandydaci na kierowców dokonując zapisu, natomiast liczba wolnych miejsc w danym dniu wyznaczana jest przez DORD.

W DORD nie przygotowywano zbiorczych list kandydatów na kierowców. Egzaminatorzy wyznaczeni do prowadzenia egzaminów w danym dniu, o godzinie wyznaczonej na rozpoczęcie egzaminu, przy pomocy aplikacji SI WORD losują kandydata na kierowcę, którego wiedzę i umiejętności będą weryfikować. Dyrektor DORD wyjaśnił, że w wyjątkowych sytuacjach, spowodowanych nagłą

³³ Państwowa Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A.

³⁴ Urlopy i zwolnienia lekarskie.

³⁵ Prawo jazdy na motocykl.

³⁶ Strona internetowa umożliwiająca zdalną rezerwację terminu.

nieobecnością egzaminatora, „egzaminator nadzorujący może dokonać zmian w przydziale osób egzaminowanych do poszczególnych egzaminatorów”. Dyrektor DORD dodał, że korygowanie zatwierdzonych planów następowało w związku ze zwolnieniem się terminu egzaminu, np. z powodu rezygnacji kandydata lub wskazanej wyżej zmiany egzaminatora. Korekta planu zatwierdzana była każdorazowo przez osobę upoważnioną.

Na podstawie próby egzaminów państwowych przeprowadzonych w ciągu w sumie 12 dni (po trzy dni z każdego roku objętego kontrolą) nie stwierdzono przypadków organizacji takiego egzaminu dla pojedynczych osób, a przedłożona do badań kontrolnych dokumentacja nie pozwalała jednoznacznie stwierdzić czy pojedynczy kandydat na kierowcę nie uczestniczył tego samego dnia w więcej niż jednym egzaminie. W DORD nie gromadzono także danych dotyczących awarii systemu teleinformatycznego SI WORD. Dyrektor DORD wyjaśnił, że w przypadku awarii tego systemu DORD nie przeprowadzał egzaminów. Zgodnie z informacją Marszałka Województwa Dolnośląskiego, w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2021 r. takie awarie nie zostały zgłoszone do Marszałka Województwa Dolnośląskiego, gdyż zgodnie z obowiązującymi przepisami Dyrektor nie ma obowiązku zgłaszać powyższych zdarzeń.

(akta kontroli: T. III str. 1-2, 9, 90-91, 94-107, 112-117, 143,184, 186-211, 245-247, 294-296)

2.1.2. Na podstawie wybranej próby egzaminów przeprowadzonych przez 12 dni (po trzy losowo wybrane dni z każdego roku objętego kontrolą) ustalono, że liczba egzaminów praktycznych przypadających na jednego egzaminatora po 1 stycznia 2020 r. nie przekraczała dopuszczalnej liczby dziewięciu egzaminów praktycznych w ciągu doby dla prawa jazdy kategorii „B”, oraz pięciu lub sześciu egzaminów dla prawa jazdy kategorii odpowiednio „B+E”, „C”, „C+E”, „D” oraz „T”. Wyznaczone godziny rozpoczęcia części teoretycznej egzaminu państwowego, jak i jego praktycznej części, pozwalały na ich planowe przeprowadzenie. W przypadku przydzielania części praktycznych egzaminu dla różnych kategorii prawa jazdy uwzględniano zarówno czas przewidziany na egzaminowanie dla poszczególnych kategorii prawa jazdy, jak i czas pracy egzaminatora, a także maksymalną dopuszczalną liczbę egzaminów dla danej kategorii prawa jazdy.

W wyniku oględzin systemu teleinformatycznego SI WORD ustalono, że w systemie tym w zakładce „Ograniczenia” wprowadzano dane na podstawie złożonych przez egzaminatorów oświadczeń o powiązaniach z ośrodkami szkolenia kierowców, które to ograniczenia były przez system automatycznie brane pod uwagę przy losowaniu dla egzaminatora kandydata na kierowcę. W DORD wprowadzano do systemu teleinformatycznego SI WORD numer identyfikacyjny egzaminatora, co pozwalało na identyfikację uprawnień egzaminatora do przeprowadzania egzaminów praktycznych na konkretną kategorię prawa jazdy, lub kilka kategorii.

Przydzielając egzaminy uwzględniano wszystkie osoby zatrudnione w DORD na stanowisku egzaminatora. Dyrektor DORD wskazał także, że zgodnie z art. 63 ust. 1 pkt 5 ustawy o kierujących pojazdami, egzaminator jest obowiązany poszerzać wiedzę zawodową i podnosić kwalifikacje. Wobec powyższego stawianie egzaminatorowi warunków zatrudnienia w postaci jednej kategorii uprawnień mogłoby być uznane za sprzeczne z ustawą.

(akta kontroli: T. III str. 245-247, 294-296, 331)

2.1.3. Samochody egzaminacyjne DORD wyposażone były w system rejestrujący przebieg egzaminu, obejmujący: rejestrator, kamerę, ekran i mikrofon. Ponadto, w wyniku oględzin nagrań z przebiegu w sumie 37 praktycznych egzaminów państwowych ustalono, że dostępne w dniu oględzin, tj. 15 grudnia 2021 r., najwcześniejsze nagranie przebiegu egzaminu datowane było na dzień 24 listopada

2021 r., co było zgodne z art. 54 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami. Kwestia rejestrowania przebiegu egzaminu państwowego była również badana w oparciu o dokumentację 63 skarg³⁷, wytypowanych spośród w sumie 152 skarg zarejestrowanych przez DORD (wcześniej WORD we Wrocławiu) w latach 2018-2021³⁸, w przypadku których elementem rozpatrzenia był również przegląd nagrania z przebiegu egzaminu.

W trakcie poddanych oględzinom 37 praktycznych egzaminów państwowych³⁹, przeprowadzający je egzaminatorzy podawali swoje imię i nazwisko, weryfikowali dane kandydata na kierowcę, wydawali polecenia dotyczące wykonania konkretnych zadań egzaminacyjnych oraz informowali egzaminowanych o popełnieniu błędu i omawiali z nimi wyniki egzaminu.

Z uwagi na fakt, że dyski twarde, na których rejestrowany był przebieg praktycznych egzaminów państwowych, wyjmowane były z samochodów egzaminacyjnych co 21 dni, w DORD nie dokonywano weryfikacji prawidłowości rejestracji przebiegu egzaminu. Z informacji UMWD⁴⁰ wynikało, że DORD nie zgłaszał awarii urządzeń rejestrujących przebieg egzaminów praktycznych. Dyrektor DORD wyjaśnił, że zgodnie z § 7 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, dyrektor wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego informuje właściwego marszałka województwa o awarii, która skutkowałą niezarejestrowaniem przebiegu egzaminu. Dodał przy tym, że stwierdzenie takiej sytuacji może mieć miejsce podczas sprawowania nadzoru elektronicznego nad przebiegiem egzaminu, lub w wyniku złożenia skargi.

W DORD na umowę o pracę zatrudnionych było 79 egzaminatorów⁴¹, z czego: 23 egzaminatorów I stopnia, 11 egzaminatorów II stopnia, 15 egzaminatorów III stopnia i 26 egzaminatorów IV stopnia, oraz czterech egzaminatorów nadzorujących. Ponadto jedna osoba z uprawnieniami w zakresie egzaminowania kandydatów do kierowania tramwajem została zaangażowana przez DORD na podstawie umowy zlecenia. W latach 2018-2021 (do 30 września) zatrudniono łącznie 25 egzaminatorów, z czego 13 egzaminatorów IV stopnia, dwóch – III stopnia, pięciu – II stopnia, czterech – I stopnia i jednego z uprawnieniami na tramwaje. Przydział egzaminatorów do osób egzaminowanych odbywał się w sposób losowy.

(akta kontroli: T. I str. 435-439, 450-457, 556-561, T. III str. 31-41, 208-211, 252-260)

2.1.4. Z analizy nagrań dotyczących przebiegu 37 praktycznych egzaminów państwowych (przeprowadzonych w Oleśnicy, Oławie i we Wrocławiu)⁴² wynikało, że trasy egzaminacyjne umożliwiały realizację większości zadań egzaminacyjnych, jednak z uwagi na brak dostępności obiektu drogowego we wszystkich trzech lokalizacjach nie wykonywano zadania polegającego na przejeździe przez tunel, a w przypadku Oleśnicy i Oławy także zadania polegającego na przejeździe obok przystanku tramwajowego, przejazdu przez tory kolejowe i tramwajowe oraz skrzyżowanie dwupoziomowe. Z poddanych oględzinom nagrań wynikało także, że nie realizowano zadania polegającego na poruszaniu się po drogach o podwyższonej prędkości. Czas przeznaczony na praktyczny egzamin wynosił bowiem około 50 minut, a dojazd do drogi o podwyższonej prędkości – jak wskazał

³⁷ Dotyczyło wyłącznie egzaminów na prawa jazdy kategorii „B”.

³⁸ Poza skargami dotyczącymi przebiegu na kategorii prawa jazdy inne niż „B” – zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o kierujących pojazdami, przebieg praktycznej części egzaminu państwowego w zakresie uprawnień prawa jazdy kategorii „B” jest rejestrowany za pomocą urządzenia technicznego służącego do zapisu obrazu i dźwięku.

³⁹ Oględzinom poddano nagrania z egzaminów praktycznych przeprowadzonych w okresie od 24 listopada do 9 grudnia 2021 r.

⁴⁰ Pobranej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt. 2 lit. f ustawy o NIK.

⁴¹ Stan na 30 września 2021 r.

⁴² O których mowa w pkt 2.1.3.

Egzaminator Nadzorujący w siedzibie DORD we Wrocławiu – zajmuje około 30 minut, co nie pozwoliłoby na zrealizowanie pozostałych zadań egzaminacyjnych, zwłaszcza, że kandydaci na kierowców mają prawo do powtórzenia błędnie wykonanego zadania.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że nie przyjęto wewnętrznych uregulowań w zakresie doboru tras egzaminacyjnych, gdyż dobór miejsc sprawdzania wykonania poszczególnych zadań egzaminacyjnych, określonych w tabeli 7 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie egzaminowania, leży w gestii egzaminatora, ponieważ to egzaminator ma za zadanie sprawdzić prawidłowość ich wykonania. Dyrektor DORD wskazał także, że niektóre z zadań egzaminacyjnych są skonstruowane w sposób dopuszczający ich różną interpretację. Można się domyślać, że ustawodawca chcąc usystematyzować kwestie obowiązkowych elementów egzaminu państwowego, a jednocześnie zdając sobie sprawę z tego, że nie każde zadanie w każdym mieście będzie można wykonać, pozostawił egzaminatorowi pewną swobodę, w zakresie sprawdzenia umiejętności kandydata na kierowcę. Dyrektor DORD dodał, że interpretując potrzebę realizacji przez kandydatów na kierowców zadania dotyczącego dróg posiadających „obniżone i podwyższone dopuszczalne prędkości” można przypuszczać, że skoro w przypadku jazdy drogą, na której dopuszczalna prędkość wynosi 40 km/h, to wjazd do strefy prędkości ograniczonej do 30 km/h będzie spełniał wymogi „jazdy drogą o obniżonej dopuszczalnej prędkości”, a wyjazd z takiej strefy na drogę o dopuszczalnej prędkości 40 km/h, czy 50 km/h, daje możliwość realizacji zadania „jazda drogą o podwyższonej prędkości”. Ponadto Dyrektor DORD wskazał, że część zadań wykonuje się, jeżeli dostępny jest dany rodzaj infrastruktury, np. torowisko tramwajowe, co oznacza, że jej brak nie wyklucza możliwości lokalizacji ośrodka egzaminowania w takim mieście, w którym konkretne obiekty drogowe nie występują.

(akta kontroli: T. III str. 1-3, 9, 212-214, 245-247, 257-260, 318-320)

2.1.5. Zasady sprawowania nadzoru nad egzaminatorami zostały formalnie uregulowane po przekształceniu WORD we Wrocławiu w DORD, tj. zarządzeniem nr 5/21 z dnia 19 stycznia 2021 r. Dyrektora DORD w sprawie wprowadzenia zasad nadzorowania pracy egzaminatorów, gdzie przewidziano m.in., że pracę egzaminatorów zatrudnionych we Wrocławiu oraz w oddziałach nadzoruje egzaminator nadzorujący. Zgodnie z powyższym zarządzeniem sprawuje on też kontrolę pracy egzaminatorów nadzorujących, świadczących pracę w ośrodkach terenowych. Tym samym zarządzeniem zobligowano do objęcia nadzorem każdego egzaminatora co najmniej raz w roku w zakresie wszystkich posiadanych kategorii uprawnień, w ramach których przeprowadza egzaminy. Natomiast stosownie do pkt 5 załącznika do zarządzenia nr 5/21 nadzór nad egzaminatorami prowadzi się co najmniej poprzez obserwację przeprowadzania części teoretycznej i praktycznej egzaminu państwowego oraz analizę zarejestrowanego przebiegu części praktycznej egzaminu państwowego. Z powyższych czynności egzaminator nadzorujący obowiązany jest sporządzić notatkę, a raz na pół roku przygotować raport podsumowujący wykonanie nadzoru, który to raport akceptuje dyrektor DORD.

Z grafików pracy egzaminatorów nadzorujących oraz pozostałych egzaminatorów wynikało, że godziny pracy obu tych grup egzaminatorów pokrywały się. W siedzibie DORD we Wrocławiu Kierownik Działu Egzaminowania i Nadzoru - Egzaminator Nadzorujący świadczył pracę w godzinach od 7:00 do 15:00, a Zastępca Kierownika Działu Egzaminowania i Nadzoru w godzinach od 8:00 do 16:00. Egzaminy państwowe odbywały się natomiast w godzinach od 07:45 do 15:00⁴³.

⁴³ O godzinie 15:00 rozpoczyna się w danym dniu ostatni egzamin na prawo jazdy kategorii „B”.

Zarówno przed wydaniem zarządzenia nr 5/21, jak i po jego wdrożeniu, nadzór w DORD nad egzaminatorami sprawowało łącznie czterech egzaminatorów nadzorujących, tj. po jednym w siedzibie DORD we Wrocławiu i w trzech OR (w Jeleniej Górze, Legnicy, i w Wałbrzychu). Nadzór ten odbywał się poprzez bezpośrednią obserwację zadań wykonywanych przez egzaminatorów, jak również poprzez przegląd nagrań z egzaminów praktycznych (nadzór elektroniczny). W 2021 r. (do 30 września) liczba nadzorów elektronicznych wykonanych przez egzaminatorów nadzorujących w siedzibie DORD we Wrocławiu i ww. OR wyniosła w sumie 194⁴⁴, z czego nadzór bezpośredni stanowił 58,8% wszystkich powyższych czynności. DORD we Wrocławiu przeprowadził w tym czasie 105 takich nadzorów, a pozostałe 89 przeprowadzono w trzech OR. W latach 2018-2020 liczby nadzorów wykonanych w DORD we Wrocławiu (uprzednio WORD we Wrocławiu) wyniosły: 48 w 2018 r., 44 w 2019 r. i 96 w 2020 r. W dokumentacji dotyczącej tych nadzorów nie wskazano jednakże formy w jakiej był on sprawowany.

W 2020 r. spośród 27 egzaminatorów zatrudnionych we Wrocławiu⁴⁵ nadzorem bezpośrednim objęto każdego z nich (w tym 11 co najmniej dwa razy), a nadzorem elektronicznym 23 egzaminatorów (w tym 14 co najmniej dwa razy).

Wykonane nadzory skutkowały sporządzeniem przez Egzaminatora Nadzorującego notatki, w której wskazywano na prawidłowo i nieprawidłowo zrealizowane części zadania, tj. przeprowadzenia egzaminu państwowego. W latach 2018-2020 notatki te podpisywane były także przez egzaminatorów, których nadzór dotyczył, natomiast notatki pochodzące z 2021 r. nie były podpisywane przez nadzorowanych egzaminatorów. W 2018 r. wyniki analizy uchybień stwierdzonych podczas nadzoru elektronicznego wykorzystane zostały w warsztatach doskonalenia zawodowego egzaminatorów, do omówienia najczęstszych błędów w procesie egzaminowania wraz ze wskazaniem konkretnych egzaminatorów i konkretnych błędów. W programach kursów w pozostałych latach objętych kontrolą wskazywano natomiast tematykę dotyczącą omawiania najczęściej popełnianych błędów podczas egzaminowania.

Osoby zajmujące w DORD stanowisko Egzaminatora Nadzorującego nie zatwierdzały każdorazowo egzaminu przeprowadzanego przez kandydatów na egzaminatorów. Sytuacja taka mogła wystąpić w przypadku gdy osoba zajmująca takie stanowisko była jednocześnie egzaminatorem nadzorującym kandydata na egzaminatora. Zgodnie bowiem z art. 55 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami, jeżeli egzamin państwowy jest przeprowadzany przez kandydata na egzaminatora, w ramach zajęć praktycznych, o których mowa w art. 61 ust. 3 pkt 2, to wynik egzaminu podany przez egzaminującego uznaje się za wiążący po zatwierdzeniu go przez egzaminatora nadzorującego ten egzamin.

(akta kontroli: T. III str. 1-2, 9-11, 27-29, 92, 294-296, 316-317)

2.1.6. W 2021 r. rozpoczęto w DORD procedurę wprowadzania Strategii Antykorupcyjnej, której celem było kształtowanie świadomości możliwości występowania ryzyka korupcji, jego identyfikacja i przeciwdziałania, a także ustalenie jednolitych zasad postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji o charakterze korupcyjnym. Z informacji⁴⁶ pochodzących z Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu, Prokuratury Okręgowej Wrocław Krzyki Wschód oraz Delegatury Centralnego Biura Antykorupcyjnego we Wrocławiu wynikało, że w latach 2018-2021 (do 30 września) powyższe organy nie prowadziły w stosunku do egzaminatorów zatrudnionych w siedzibie DORD we Wrocławiu, postępowań

⁴⁴ Dodatkowo w siedzibie DORD we Wrocławiu wykonano 31 nadzorów elektronicznych, jednak były one wynikiem skarg złożonych przez kandydatów na kierowców.

⁴⁵ Wraz z OT w Oławie i OT w Oleśnicy.

⁴⁶ Pozyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

w powyższym zakresie. Analiza raportów DORD z częstotliwości przyczyn przerwania egzaminu państwowego wykazała cztery przypadki⁴⁷ złożenia przez kandydata na kierowcę (osobę egzaminowaną) propozycji korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za pozytywny wynik egzaminu. W drodze wyjaśniania powyższych spraw ustalono, że taka przyczyna została błędnie wskazana, gdyż w chwili wprowadzania do aplikacji SI WORD kodu błędu, omyłkowo zaznaczono kod 1.3, zamiast 1.7, które to kody pojawiają się bezpośrednio po sobie na liście błędów. W trzech z czterech tych przypadków wprowadzono do systemu SI WORD dodatkowe zapisy wskazujące na popełnienie przez kandydata na kierowcę błędu polegającego np. na najechaniu na pachołek na placu manewrowym, co uprawdopodobnia omyłkowe wprowadzenie kodu oznaczającego złożenie propozycji korupcyjnej. W ostatnim przypadku dodatkowe uwagi nie zostały naniesione w systemie SI WORD, a egzaminator złożył wyjaśnienia w tej kwestii.

Dyrektor DORD podał, że w trakcie działalności DORD nie wystąpiły przypadki korupcji.

(akta kontroli: T. III str. 1-8, 48-61, 297-315)

2.1.7. Według danych wygenerowanych z systemu teleinformatycznego SI WORD, podczas egzaminów państwowych na kategorię prawa jazdy „A” i „A2” oraz „B” najczęściej popełnianym błędem było najechanie lub potrącenie pachołka lub tyczki – zadanie nr 2 wykonywane na placu manewrowym.

W przypadku egzaminów na prawo jazdy kategorii „B” powyższy błąd wystąpił 7 524 razy (na łącznie 50 879 błędów) w 2018 r., 6 990 razy (na łącznie 47 676 błędów) w 2019 r., 5 791 razy (na ogółem 40 087 błędów) w 2020 r., oraz 5 551 razy (na 42 185 błędów) w 2021 r. (do 30 września).

Opierając się na próbie 50 ocenionych negatywnie egzaminów⁴⁸ na prawo jazdy kategorii „B”⁴⁹ dla kandydatów, którzy podeszli do egzaminu po raz pierwszy – stwierdzono, że popełnione przez nich błędy:

- 1) na placu manewrowym dotyczyły: (a) nieprawidłowego wykonania zadania nr 2 (ruszanie i jazda pasem do przodu oraz do tyłu) – 25 przypadków (w tym brak upewnienia się o możliwości jazdy, niewłączenie świateł stosownych do warunków atmosferycznych, najechanie na linię, zatrzymanie się poza stanowiskiem, potrącenie pachołka, niewłaściwa obserwacja toru jazdy do tyłu - tylko przy użyciu lusterek); (b) niewykonania zadania nr 1 (przygotowanie do jazdy) – jeden przypadek (błędne wskazanie poziomu płynu chłodzącego); (c) niewykonania zadania nr 6 (ruszanie z miejsca do przodu na wzniesieniu – jeden przypadek (ruszanie z uruchomionym hamulcem postojowym);
- 2) w ruchu drogowym dotyczyły: (a) nieustąpienia pierwszeństwa przejazdu – pięć przypadków (w tym raz na skrzyżowaniu); (b) niezastosowania się do znaku drogowego B-20 „Stop” – pięć przypadków; (c) stworzenia zagrożenia kolizją – pięć przypadków (dwukrotnie przy zawracaniu z użyciem biegu wstecznego, raz na skrzyżowaniu, raz przy wyjeżdżaniu z miejsca parkingowego i raz przy zmianie kierunku jazdy w lewo); (d) niezastosowania się do znaku S-2 (tzw. „zielona strzałka”) – trzy przypadki; (e) utraty panowania nad pojazdem i uderzenia lub najechania na krawężnik – dwa przypadki; (f) niezastosowania się do sygnalizacji świetlnej (światło czerwone) – jeden przypadek; (g) błędnego wykonania zadania zmiany kierunku jazdy w lewo – jeden przypadek;

⁴⁷ Po jednym w 2018 r. i 2019 r. oraz dwa w 2020 r.

⁴⁸ Z uwagi na okres przechowywania dokumentacji egzaminacyjnej (arkuszy) próba wytypowana do szczegółowego badania dotyczyła egzaminów przeprowadzonych po 30 września 2021 r.

⁴⁹ W okresie jesienno-zimowym egzaminy na prawo jazdy kat. A i pokrewne nie są przeprowadzane z uwagi na warunki drogowe.

(h) błędnego wykonania zadania parkowania równoległego (wjazd tyłem wjazd przodem) – jeden przypadek.

Egzaminator Nadzorujący w siedzibie DORD we Wrocławiu wyjaśnił, że najczęstsze błędy popełniane przez kandydatów na kierowców na placu manewrowym to najechanie na pacholek/tyczkę, najechanie na linie/przejechanie linii wyznaczającej stanowisko do jazdy pasem ruchu, nieprawidłowe zatrzymanie się na stanowisku na początku i na końcu pasa ruchu oraz brak upewnienia się o możliwości jazdy, a także doprowadzenie do zgaśnięcia silnika lub cofnięcie pojazdu o więcej niż 0,2 metra. W ruchu drogowym kandydaci na kierowców najczęściej nie ustępowali pierwszeństwa pieszym znajdującym się na oznakowanym przejściu dla pieszych i nie stosowali się do sygnalizacji świetlnej oraz znaku drogowego B-20 „Stop”. Zachowania kandydatów na kierowców oceniane negatywnie to najczęściej wszelkiego rodzaju zagrożenia kolizją z innymi pojazdami, w szczególności na skrzyżowaniach, podczas omijania, czy wynikające z nieuzasadnionego nagłego hamowania, a także zagrożenia związane z możliwością potrącenia pieszego lub rowerzysty, w tym najczęściej na oznakowanych przejściach dla pieszych czy przejazdach dla rowerzystów oraz przy zmianie kierunku jazdy w prawo.

(akta kontroli: T. III str. 293, 388-440)

2.1.8. Odpowiadając na pytania dotyczące znajomości przez egzaminatorów pytań egzaminacyjnych, możliwości zapoznania się z nimi, oraz zgłaszania przez nich uwag do treści pytań egzaminacyjnych Dyrektor DORD wyjaśnił, że egzaminatorzy DORD nie wnosili uwag do treści pytań egzaminacyjnych, baza pytań egzaminacyjnych jest jawna i dostęp do niej mają zarówno kandydaci, jak i egzaminatorzy, a struktura testów została opisana w rozporządzeniu w sprawie egzaminowania.

W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą DORD (wcześniej WORD we Wrocławiu) wydatkował na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego 106,0 tys. zł w 2018 r., 98,0 tys. zł w 2019 r., 70,0 tys. zł w 2020 r. i 6,0 tys. zł w 2021 r. (do 30 września).

(akta kontroli: T. III str. 22, 30, 42-43)

2.2. Prowadzenie kursów i warsztatów dla osób przygotowujących kandydatów na kierowców do egzaminu państwowego oraz osób egzaminujących tych kandydatów

2.2.1. W latach 2018-2021 DORD (wcześniej WORD we Wrocławiu) nie prowadził kursów ani warsztatów dla kandydatów na instruktorów lub wykładowców. Dyrektor DORD wskazał, że w 2019 r. rozesłano do 16 ośrodków szkolenia kierowców zapytanie ofertowe w powyższej sprawie, z których jeden przekazał odpowiedź o braku zainteresowania organizacją powyższych kursów, a pozostałe ośrodki w ogóle nie przesłały informacji zwrotnych. Próba organizacji warsztatów doskonalenia zawodowego dla instruktorów podjęta została także w 2018 r., gdyż w dniu 1 marca 2018 r. na stronie internetowej DORD⁵⁰ zamieszczone zostało ogłoszenie dotyczące organizacji takich warsztatów. Do dnia 16 listopada 2021 r. do DORD nie wpłynęła żadna korespondencja wskazująca na zainteresowanie organizacją przedmiotowych warsztatów.

(akta kontroli: T. III str. 9-21, 23-26)

2.2.2. W latach 2018-2021 DORD zorganizował łącznie cztery (po jednym w każdym roku objętym kontrolą) kursy dla kandydatów na egzaminatorów na kategorię prawa jazdy B oraz dla egzaminatorów rozszerzających swoje

⁵⁰ <http://dord.dolnyslask.pl/wroclaw/oddzial/szkolenia-i-kursy/warsztaty-doskonalenia-zawodowego-dla-instruktorow/> - dostęp z 19 listopada 2021 r.

uprawnienia. W kursach tych udział wzięło łącznie 57 osób, z tego 50⁵¹ w kursach dla kandydatów na egzaminatorów oraz siedem w kursach dla egzaminatorów⁵². Analiza dokumentacji kursów przeprowadzonych dla w sumie 27 uczestników (47,4% wszystkich uczestników) wykazała, że tematyka zajęć teoretycznych oraz liczba godzin zajęć teoretycznych i praktycznych zgodna była z wymogami wskazanymi w § 42 rozporządzenia w sprawie egzaminowania. W dokumentacji kursów znajdowały się dzienniki zajęć z oznaczoną obecnością na zajęciach teoretycznych (w wymiarze 152 godzin oraz 2 godzin zajęć praktycznych z techniki i taktyki jazdy w ośrodku doskonalenia techniki jazdy), wymaganą liczbą pokazów prowadzenia egzaminów praktycznych, uczestnictwem w charakterze obserwatora w wymaganej liczbie egzaminów⁵³ oraz przeprowadzeniem wymaganej liczby egzaminów teoretycznych i praktycznych⁵⁴. Każdy z 27 kandydatów na egzaminatora, którego dokumentacja podlegała analizie kontrolnej, spełniał kryteria wskazane w art. 58 ust. 1 ustawy o kierujących pojazdami, niezbędne do wykonywania pracy egzaminatora, w tym posiadał wykształcenie minimum średnie, ukończył 23 rok życia, posiadał zaświadczenie o niekaralności, orzeczenie lekarskie i orzeczenie psychologiczne o braku przeciwwskazań do pracy na stanowisku egzaminatora, a także posiadał co najmniej trzy lata prawa jazdy kategorii „B”. W dokumentacji uczestników tych kursów znajdowały się także zaświadczenia o ich ukończeniu, niemniej DORD nie prowadził rejestru/zestawienia pozwalającego na ustalenie terminu wydania takiego zaświadczenia.

Poza organizacją powyżej opisanych kursów kwalifikacyjnych corocznie prowadzono również warsztaty doskonalenia zawodowego⁵⁵, w których uczestniczyli zarówno egzaminatorzy zatrudnieni w wojewódzkim ośrodku ruchu drogowego, jak i egzaminatorzy zewnętrzni. Przedmiotowe warsztaty podzielone były na część teoretyczną (trwającą dwa dni) i część praktyczną. Dla egzaminatorów zatrudnionych w DORD (wcześniej WORD we Wrocławiu), z uwagi na konieczność zapewnienia niezakłóconej pracy, zajęcia praktyczne organizowane były indywidualnie w ciągu całego roku kalendarzowego. W przypadku udziału w warsztatach egzaminatorów niezatrudnionych w DORD (wcześniej w WORD we Wrocławiu) trzeci dzień warsztatów poświęcony był zajęciom praktycznym dotyczącym przeprowadzaniu egzaminów państwowych. W 2018 r. warsztaty doskonalenia zawodowego zorganizowano w dniach 15-16 listopada, przy czym w pierwszym dniu udział wzięły 32 osoby (nieobecnych było dwóch pracowników WORD we Wrocławiu), a w drugim dniu 34 osoby. Uczestnikami warsztatów doskonalenia zawodowego, zorganizowanych w 2019 r., były 23 osoby, a zorganizowanych w 2020 r. 27 osób.

Warsztaty doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów prowadzone były (z jednym wyjątkiem), zgodnie z wymogiem określonym w art. 62 ust. 3 ustawy o kierujących pojazdami, tj. według programów zatwierdzanych przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Ramowe programy takich warsztatów na lata 2018-

⁵¹ Odpowiednio 12 osób, dziewięć osób, 13 osób i 16 osób.

⁵² Z tego jedna w 2018 r., i po dwie w latach 2019-2021. Kursy poszerzały uprawnienia egzaminatorów o dwie dodatkowe kategorie, w tym kategorię A (dla sześciu uczestników), kategorię C dla wszystkich uczestników, kategorię D dla jednego uczestnika.

⁵³ Po 20 razy w egzaminie teoretycznym, egzaminie praktycznym na placu manewrowym oraz egzaminie praktycznym w ruchu drogowym.

⁵⁴ Część teoretyczna egzaminu na prawo jazdy kategorii B, po 10 razy egzaminów teoretycznych i praktycznych.

⁵⁵ Warsztaty zorganizowano w dniach: 15-16 listopada 2018 r. – zajęcia teoretyczne, a 17 listopada 2018 r. – zajęcia praktyczne dla egzaminatorów niezatrudnionych w WORD we Wrocławiu; 14-15 listopada 2019 r. – zajęcia teoretyczne, a 16 listopada 2019 r. – zajęcia praktyczne dla egzaminatorów niezatrudnionych w DORD; 19-20 listopada 2020 r. – zajęcia teoretyczne, a 21 listopada 2020 r. – zajęcia praktyczne dla egzaminatorów niezatrudnionych w DORD; 20-21 maja 2021 r. (pierwsza tura) oraz 4-5 listopada 2021 r. (zaplanowana druga tura) – zajęcia teoretyczne, a 22 maja i 6 listopada (plan) – zajęcia praktyczne dla egzaminatorów niezatrudnionych w DORD.

2021 zawierały, w myśl § 45 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, tematykę dotyczącą utrwalenia i uzupełnienia wiedzy w zakresie nauki podstaw techniki jazdy (psychologia, dydaktyka, technika kierowania i obsługa pojazdu), przepisów ruchu drogowego, bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zasad prowadzenia egzaminów państwowych i etyki zawodu egzaminatora. Tematyką warsztatów objęto także omawianie najczęściej popełnianych błędów w trakcie egzaminu państwowego.

(akta kontroli: T. III str. 64-89, 92-94, 118-141)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

DORD (wcześniej WORD we Wrocławiu) organizując w 2018 r. warsztaty doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów dopuścił do realizacji przez jednego egzaminatora tematyki niezgodnej z zatwierdzonym przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego programem. Z uwagi na usprawiedliwioną nieobecność w pierwszym dniu zajęć teoretycznych na tych warsztatach, egzaminator ten uzyskał zgodę na odbycie zajęć w trybie indywidualnym. Zajęcia te zrealizował w dniu 17 listopada 2018 r., jednakże z pominięciem tematyki dotyczącej bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ponadto zajęcia te zrealizował pod nadzorem Kierownika Działu Egzaminowania i Nadzoru, a nie – jak pozostali uczestnicy warsztatów – z udziałem wykładowcy zewnętrznego, eksperta w tej dziedzinie.

Dyrektor DORD wyjaśnił, że z uwagi na fakt, iż osoby odpowiedzialne za organizację warsztatów, tj. poprzednie kierownictwo Działu Egzaminowania i Nadzoru, nie pracują już w DORD, nie jest w stanie udzielić informacji dlaczego występowały ewentualne różnice w zakresie realizowanych zajęć dla osób, które uczestniczyły w warsztatach w roku 2018.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że rozporządzenie w sprawie egzaminowania w sposób jednoznaczny i wyczerpujący wskazuje w § 45 i § 46 zarówno zakres obowiązkowej tematyki do realizacji podczas warsztatów, jak również procedurę zatwierdzania szczegółowej tematyki. Żaden z powyższych przepisów nie pozwala na dokonywanie zmian w zatwierdzonym programie zajęć, a tym bardziej na odstępianie od realizacji wybranego tematu z uwagi na nieobecność egzaminatora. Ponadto, warsztaty doskonalenia zawodowego organizuje się dla wszystkich egzaminatorów, a egzaminatorzy zobowiązani są do ich odbycia, co oznacza, że powinny być zorganizowane i przeprowadzone według jednakowych zasad.

(akta kontroli: T. III str. 64-89, 92-94, 118-141, 318-320)

OCENA CZĄSTKOWA

Szczegółowa kontrola wybranej próby egzaminów państwowych dla kandydatów na kierowców z lat 2018-2021 oraz 37 nagrań egzaminów praktycznych (przeprowadzonych w grudniu 2021 r.) umożliwiła stwierdzenie, że przeprowadzono je prawidłowo, stosując się do wymogów m.in. w zakresie planowania egzaminów i zapewnienia możliwości rozpoczęcia egzaminu w wyznaczonym czasie, przebiegu egzaminu i sporządzania protokołu z jego przeprowadzenia, jak również w zakresie realizacji zadań egzaminacyjnych lub skorzystania z uprawnień do odstępiania od realizacji niektórych z nich. Ponadto nadzór zarówno osobisty jak i elektroniczny, nad procesem egzaminowania sprawował Egzaminator Nadzorujący, jednak jego rola ograniczała się do wskazania czy egzaminator wykonał i ocenił wykonanie zadania w sposób zgodny z przepisami.

NIK pozytywnie ocenia organizację kursów dla kandydatów na egzaminatorów, które w okresie objętym kontrolą przeprowadzono zgodnie z wymogami ustawy o kierujących pojazdami i rozporządzenia w sprawie egzaminowania. Natomiast w przypadku warsztatów doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów stwierdzono, że w 2018 r. nie zostały one przeprowadzone w całości prawidłowo, gdyż dla jednego egzaminatora odbyły się w oparciu o program szkolenia, który nie

był zgodny z programem zatwierdzonym przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Ponadto egzaminator ten zrealizował część teoretyczną warsztatów pod nadzorem Kierownika Działu Egzaminowania i Nadzoru, a nie jak pozostali egzaminatorzy, z udziałem wykładowcy zewnętrznego.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- 1) Zapewnienie pomieszczenia do przechowywania dokumentacji związanej z przeprowadzaniem egzaminów państwowych, odpowiednio papierowej w ośrodku egzaminowania we Wrocławiu oraz papierowej i elektronicznej w OT w Miliczu i w OT w Oławie.
- 2) Zapewnienie przechowywania nagrań z przeprowadzonych egzaminów państwowych praktycznych w zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych pomieszczeniach ośrodków egzaminowania, w których były przeprowadzane.
- 3) Podjęcie działań w celu dostosowania placu manewrowego w Miliczu do wymagań określonych w rozporządzeniu w sprawie egzaminowania.
- 4) Wyznaczanie daty egzaminu na prawo jazdy w pierwszym podejściu w terminie nie dłuższym niż 30 dni licząc od dnia wyznaczenia.
- 5) Wyeliminowanie przypadków braku przedkładania przez Dyrektora DORD, właściwemu organowi prowadzącemu ewidencję egzaminatorów, informacji o numerze wydanej legitymacji oraz jej terminie ważności.
- 6) Podjęcie działań w celu zapewnienia pełnej realizacji przez zatrudnionych w DORD egzaminatorów obowiązków określonych art. 63 ust. 5 ustawy o kierujących pojazdami, m.in. w zakresie złożenia oświadczeń określonych art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne.
- 7) Zapewnienie składania przez wszystkich zatrudnionych w DORD egzaminatorów informacji w formie oświadczenia o braku występowania przesłanek wyłączających egzaminatora z przeprowadzenia egzaminu i pod rygorem odpowiedzialności karnej, wymaganej art. 63 ust. 6 i 7 ustawy o kierujących pojazdami.
- 8) Dokonanie korekty zapisów § 7 ust. 2 pkt 6 załącznika do zarządzenia Dyrektora DORD nr 15/2021 w zakresie dotyczącym częstotliwości wykonywania pisemnych informacji o uzyskanych przez osoby egzaminowane wynikach egzaminów i przesyłania ich starostom.
- 9) Uaktualnienie treści tablic informacyjnych DORD w zakresie wynikającym z wprowadzonej przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego zmiany nazwy wojewódzkiego ośrodka ruchu drogowego.
- 10) Zapewnienie dokumentowania realizacji przez DORD zadania, o którym mowa w art. 117 ust. 1 pkt 8 ustawy Prawo o ruchu drogowym i w § 37 rozporządzenia w sprawie egzaminowania, dotyczącego przekazywania starostom informacji w zakresie statystyki zdawalności dla poszczególnych ośrodków szkolenia i instruktorów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 18 lutego 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

/-/

Kontrolerzy:

Renata Połatajko

Główny specjalista kontroli państwowej

/-/

Anna Łuczak

Specjalista kontroli państwowej

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

p.o. Dyrektor
Delegatury NIK we Wrocławiu
Marcin Kaliński

.....
podpis